

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN FİNANSAL
SORUNLARI: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ**

Alican DÖNMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KARABÜK - 2013

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN FİNANSAL
SORUNLARI: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ**

Alican DÖNMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Murat YILDIRIM

KARABÜK – 2013

Alican DÖNMEZ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansal Sorunları: Karabük İli Örneği	Yüksek Lisans Tezi
---------------	---	--------------------

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

İşletme Anabilim Dalı'nda Yrd. Doç. Dr. Murat YILDIRIM danışmanlığında, Alican DÖNMEZ tarafından hazırlanan bu çalışma 03/01/2013 tarihinde jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA

Jüri Üyesi - Danışman

Yrd. Doç. Dr. Murat YILDIRIM

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Halim AKBUULT

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA

Tez Bildirim Sayfası

Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum **'Kobi'lerin Finansal Sorunları: Karabük İli Örneği** adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, hazırlanması, yürütülmesi, araştırılmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmada kullanılan doğrudan kendime ait olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

31.01.2013

Alican DÖNMEZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
KISALTMALAR	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
TABLOLAR LİSTESİ	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
GİRİŞ	1
1. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME KAVRAMI VE EKONOMİDEKİ ÖNEMLERİ	3
1.1. KOBİ TANIMLARI VE ÖZELLİKLERİ	3
1.1.1. Türkiye'de KOBİ Tanımları	4
1.1.2. Dünyada KOBİ Tanımları	6
1.1.3. KOBİ'lerin Özellikleri	9
1.2. KOBİ'LERİN EKONOMİDEKİ YERİ VE ÖNEMİ	14
1.3. KOBİ'LERİN EKONOMİYE YARARLARI.....	22
1.3.1. Ekonomiye Dinamizm Kazandırma.....	22
1.3.2. İstihdam Yaratma ve Yeni İş İmkanları Oluşturma.....	22
1.3.3. Esneklik ve Yenilikleri Teşvik Etme	23
1.3.4. Bölgesel Kalkınmayı Hızlandırma.....	24
1.3.5. Rekabeti Koruma	24
1.3.6. Yabancılaşmayı Azaltma	25
1.3.7. Orta Sınıfın Korunması.....	25
2. KOBİ'LERİN TEMEL VE FİNANSAL SORUNLARI.....	27
2.1. Yapısal Sorunları	27
2.2. Tedarikle İlgili Sorunlar	28

2.3. Üretimle İlgili Sorunlar	28
2.4. Pazarlama İle İlgili Sorunlar	29
2.5. Yönetimle İlgili Sorunlar	30
2.6. Finansal Sorunları	31
2.6.1. Finansal Yönetim Konusunda Bilgi ve Donanım Eksikliğine İlişkin Sorunlar	31
2.6.2. Finansal Kaynak Temin Etmede Yaşanan Güçlükler ve Kredi Maliyetleri İlişkin Sorunlar	32
2.6.3. İşletme Sermayesi Yönetimine İlişkin Sorunlar	33
2.6.4. Sermaye Piyasasından Yararlanmaya İlişkin Sorunlar	35
3. KOBİLERİN FİNANSAL SORUNLARI: KARABÜK İLİ ALAN ARAŞTIRMASI	37
3.1. Karabük İli'nin Tanıtımı	37
3.2. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler	39
3.3. Araştırmanın Hipotezleri	39
3.4. Araştırmanın Amacı	40
3.4.1. Araştırmanın Kapsamı	40
3.4.2. Araştırmanın Modeli	40
3.5. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler	41
3.5.1. Araştırmanın Yöntemi	41
3.5.2. Araştırmada Kullanılan Teknikler	42
3.6. Araştırma Bulguları ve Analiz	42
3.6.1. Tanımlayıcı Bilgilere İlişkin Bulgular	42
3.6.2. Finansal Yönetim Konusunda Bilgi ve Donanım Eksikliğine İlişkin Sorunlar	43
3.6.3. Finansal Kaynak Temin Etmede Yaşanan Güçlükler ve Kredi Maliyetlerine İlişkin Sorunlar	44

3.6.4. İşletme Sermayesi Yönetimine İlişkin Sorunlar	45
3.6.5. Sermaye Piyasasından Yararlanmaya İlişkin Sorunlar	46
SONUÇ	47
KAYNAKLAR	51
EKLER	57
KARABÜK'TEKİ KOBİLER ÜZERİNE BİR ANKET ÇALIŞMASI.....	57
ÖZGEÇMİŞ	62

ÖNSÖZ

Akademik bir çalışmada yer almanın, faydalı fikirler üretmenin gururunu taşıdığım, gelişme fırsatlarını değerlendirebilmeyi ve emeğe saygı duymayı öğrendiğim Karabük Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirmiş olduğum yüksek lisans tez çalışmasının her aşamasında kıymetli desteklerini, bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat YILDIRIM'a, bana olan güven ve inancından dolayı Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Sayın Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA'ya, gösterdikleri anlayış ve hoşgörüden dolayı T.C. Ziraat Bankası Karabük Şubesi Müdürü Çetin ÖZBEK'e ve müdür yardımcımız Adem USLU'ya, araştırmalarımnda desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşlarım ve büyüklerim Serap OSMANLI, Aydın SÜNDÜK ve Kader ÖZTÜRK'e, manevi yönden beni her zaman destekleyen sevgili aileme ve Yüksek Lisans öğrenimime başlamam yönünde beni teşvik edip desteğini esirgemeyen sevgili ablam Neslihan DÖNMEZ YARDİBİ'ye teşekkür ederim.

Alican DÖNMEZ

ÖZET**KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN FİNANSAL
SORUNLARI : KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ**

DÖNMEZ Alican

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Murat YILDIRIM

03.01.2013, 62 Sayfa

Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ'ler), istihdama, yatırımlara ve üretime katkıları bakımından diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de önemli bir yere sahiptirler. Ülkelerin ekonomilerine göre değişiklik gösteren KOBİ tanımı hukuki değil ekonomik bir anlam taşımaktadır. Genellikle bütün tanımlamalardaki ölçüt işletmede istihdam edilen kişi sayısı olmaktadır.

Bu çalışmada, öncelikle Türkiye'de ve Dünyada KOBİ'lerin tanımlarını, gelişimlerini ve karşılaştıkları sorunlar hakkında bilgi verilerek, Karabük İl'i özelinde yapılan bir alan çalışması ile KOBİ'lerin finansman sorunlarının kaynağını ve bu sorunu aşmada kullandıkları araçları ve alternatif finansman araçlarını ne kadar tanıdıklarını araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yüz yüze anket tekniği uygulanmıştır. Anket bulguları ışığında işletmelerin çoğunun aile şirketi olarak faaliyetini sürdürdüğünü, finansman sorununun yaşandığı ve sahip ile yöneticilerin finansman sorununun çözümü için gerekli finansman araçları hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler : KOBİ, Finansman Sorunu, Finansal Yapı, Finansal Yönetim, Karabük'te KOBİ

ABSTRACT
FINANCIAL PROBLEMS OF SMALL AND MEDIUM-SIZED
ENTERPRISES: THE CASE OF KARABUK

DÖNMEZ Alican

Master Thesis, Department of Business

Thesir Advisor: Assistant Prof. Dr. Murat YILDIRIM

03.01.2013, Pages: 62

Small and Medium Sized Enterprises (SME's) has a very important role in the context of contribution to employment, investment and output in Turkish economy as well as other countries. SME concept that varies according to the development levels of countries has a meaning economically rather than legally. Generally the definition criterion of SME is the number of employee in the enterprise.

In this study, after giving information about the definitions and evolutions of SME in Turkey and the other countries, advantages and disadvantages of SME and the most important problems of them it was aimed to search through a survey in Karabuk the main reasons of the financial problems of SME; the financial instruments was used to solve these problems; the consciousness of SME's about alternative financial instruments and the willingness of using these instruments in the future. Face to face interview method of qualitative research was used in this study. It has been concluded in the light of survey findings that family company management continues, finance is an important problem in most of the enterprises and besides the owners and managers of the firms do not have satisfactory information about alternative financial instruments.

Keywords: SME, Financial Problems, Financial Structure, Financial Management, SME in Karabuk

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Karabük İl'inin Gelişim Süreci38
Şekil 2.	Araştırmanın Modeli41

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1.	ABD'de İşgören Sayısına Göre İşletmeler	7
Tablo 1.2.	Almanya KOBİ Sınıflandırması	8
Tablo 1.3.	OECD Bünyesinde KOBİ Sınıflandırılması	9
Tablo 1.4.	Toplam İşletmelerin Faaliyet Kollarına Göre Dağılım	17
Tablo 1.5.	Toplam İşletmelerin Büyüklük Grubuna Dağılımı	18
Tablo 1.6.	SGK'ya Kayıtlı İşyerlerinin Büyüklük Grubuna Göre Dağılımı....	19
Tablo 1.7.	Toplam İşletmelerin Hukuki Durumlarına Göre Dağılımı	19
Tablo 1.8.	Sektörlerde İşyeri Yaş Ortalamaları	20
Tablo 1.9.	Toplam İşletmelerin İller İtibariyle Dağılımı	21
Tablo 3.1.	KOBİ'lerin Tanımlayıcı Özellikleri.....	42
Tablo 3.2.	İşletmelerin Finansal Yönetim Konusunda Bilgi ve Donanım Eksikliklerine İlişkin Değişkenler	43
Tablo 3.3.	Finansal Kaynak Temin Etmede Yaşanan Güçlükler ve Kredi Maliyetlerine İlişkin Değişkenler	44
Tablo 3.4.	İşletme Sermayesi Yönetimine İlişkin Değişkenler	45
Tablo 3.5.	Sermaye Piyasasından Yararlanmaya İlişkin Değişkenler	46

GİRİŞ

Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), günümüzde bütün dünya ekonomilerinde olduğu gibi, ülkemiz ekonomisinde de önemli bir yere sahiptir. Çünkü KOSGEB'in 2011 yılında yapmış olduğu bir araştırmada, ülkemizde imalat sanayiinde faaliyette bulunan işletmelerin %99,5'i, toplam istihdamın %61'i ve toplam katma değerinin %27,3'ü bu işletmeler tarafından sağlanmaktadır.

Bu işletmelerin ülke ekonomileri içerisindeki önemi, sadece yaratmış olduğu katma değer ile istihdam sorununa çözüm açısından değil, mülkiyetin tabana yayılması suretiyle hem ekonomide rekabet ortamının oluşması hem de esnek üretim yapıları ve yüksek uyum kabiliyetleri ile denge unsuru olmaları yönünden büyük önem arz etmektedir.

Türkiye ekonomisinde bunca önemli yere sahip olan bu işletmeler, son yıllarda dünyada etkisini oldukça fazla hissettiren küreselleşme eğilimiyle birlikte ortaya çıkan ve sürekli yukarı doğru bir ivme takip eden rekabet ortamından önemli ölçüde etkilenmektedir. Gerek ekonomik gerekse teknolojik gelişmeler, sosyal ve kültürel yapıda meydana gelen değişiklikler, işletmelerin varlıklarını devam ettirebilmeleri açısından değişimi zorunlu kılmaktadır. Çünkü günümüzde işletmelerin varlıklarını devam ettirebilmeleri ancak yukarıda sıralamış olduğumuz çevresel koşullara uyum sağlamaları ile mümkün olmaktadır. Aksi takdirde ekonomik dalgalanmalar ve yaşanabilecek ekonomik krizler neticesinde iş hayatından çekilmek durumunda kalacaklardır.

KOBİ'ler ülke ekonomilerinde üstlendikleri bu önemli rollere karşın, uygulama sürecinde birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sorunlar gerek kendi örgütsel yapı ve yönetim anlayışlarından, gerekse sahip oldukları ölçekten kaynaklanmaktadır. Sistem içerisinde üstlenmiş oldukları görevler ve yaratmış oldukları yararlar göz önünde bulundurulduğundan bu işletmelerin mevcut sorunlarının çözüme kavuşturulması son derece önem taşımaktadır.

Günümüzde KOBİ'ler ile ilgili yapılan araştırmalar analiz edildiğinde KOBİ'lerin karşılaştığı en önemli sorunlar arasında ilk sırayı finansal sorunlar almaktadır. Finansal sorunlar gerek kuruluş aşamasında gerekse faaliyet süreci içerisinde KOBİ'leri olumsuz etkilemektedir. Bu sorunlara yönetici ve yönetim

anlayışından kaynaklanan sorunlar, üretim ve hammadde sorunları, personel ve eğitim sorunları, teknoloji ve pazarlama gibi sorunlar da eklendiğinde bu işletmelerin ekonomide üstlenmiş olduğu misyonu gerçekleştirmeleri zorlaşmakta ve verimlilik düşüşü yaşanmaktadır.

KOBİ'lerin finansal sorunlarının incelendiği bu araştırmada, kurumsal çerçeveyi oluşturan KOBİ'ler ve KOBİ'lerin finansal sorunlarına ilişkin literatür bilgileri sunulmuştur. Ayrıca, Karabük İli'nde faaliyette bulunan KOBİ'lerin finansal sorunlarının belirlenmesine yönelik olarak yapılan alan araştırması bilgileri yer almaktadır. Bu kapsamda çalışmada üç bölüm bulunmaktadır.

Birinci bölümde; Dünyada ve Türkiye'de ki KOBİ tanımlarına yer verilmiş ve KOBİ'lerin genel özellikleri sıralanmıştır. Dünya ve Türkiye ekonomisi içindeki yeri ve önemi anlatılmıştır.

İkinci bölümde; finansal sorunları detaylandırılmış, finansal kaynaklara ulaşma ve kaynaklardan etkin olarak faydalanmalarını engelleyen sorunlar üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde ise, Karabük İli'nde faaliyette bulunan KOBİ'lere yüz yüze anket uygulanmıştır. Bu yöntemle KOBİ'lerin tanımlayıcı ve fonksiyonel değişkenlerle ilgili bilgiler elde edilmiştir. Tanımlayıcı bilgilere ilişkin veriler sayılar ve yüzdeler şeklinde analiz edilerek sunulmuştur. Fonksiyonel değişkenlerle ilgili veriler ise; One-Sample t testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

1. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETME (KOBİ) KAVRAMI VE EKONOMİDEKİ ÖNEMİ

İşletmeler, ekonomik sistemde yaptıkları işlere ve ölçütlerine göre çeşitli şekillerde yer almaktadırlar. Türkiye’de ve dünyada işletmelerin önemli bir çoğunluğunu da küçük ve orta büyüklükteki işletmeler oluşturmaktadır. Ekonomiye kazandırdığı dinamizm ile bir ekonominin canlılığının göstergesi olan KOBİ’ler, ekonomik kalkınma süreci içinde her geçen gün önem kazanmaktadırlar.

KOBİ’ler günümüzde tüm ekonomilerin en önemli unsuru olmuşlardır. Çünkü KOBİ’ler yalnızca büyük işletmelerin ürettiği mal ve hizmetleri üreterek onlarla rekabet etmemekte; aynı zamanda büyük işletmelerin kullandıkları mamul ve yarı mamul girdileri üreterek onların gelişimini de tamamlamaktadırlar.

KOBİ’ler yan ürünleri ve nihai ürünleri üretirler. KOBİ’lerin bir grubu geleneksel anlayışla faaliyette bulunan yenilik peşinde koşmayan, mevcut durumlarını devam ettirmeyi amaçlayan işletmelerdir. Bunların dışında kalan KOBİ’ler ise, daha fazla kar ve hızlı büyümek isteyen, yenilik arayan işletmelerdir. Bu tür davranışları ile büyük işletmelere sürekli rakiptirler. Çünkü ekonomide darboğaz dönemlerinde talep azaldığında büyük işletmeler sıkıntı çekerlerken, bu işletmeler küçük kapasite ile ekonomik ortamın koşullarına uymaktadırlar. Talep artarsa kapasitelerini aşamalı olarak artırarak büyük işletme biçimine dönüşürler (Sarıaslan, 2001: 29). Yenilikçi tutumları benimseyen, daha yüksek verimlilik ve teknolojik üstünlüklere ulaşma çabası içinde olan KOBİ’ler büyük işletme olma potansiyellerine sahiptirler.

1.1. KOBİ TANIMLARI VE ÖZELLİKLERİ

KOBİ’ler, ülkelerin sosyal ve ekonomik yapılarında özellikle endüstrileşme, sağlıklı kentleşme, optimum dağıtım ve ticaret uygulamaları bakımından çok büyük önem taşımaktadır. Bütün ülkelerin gerek politika gerek plan ve stratejilerinde olsun bölgelerarası dengesizliği giderebilmesinden kaynakların etkin bir şekilde kullanımını sağlayabilmesine kadar ekonominin olmazsa olmaz unsuru olmuşlardır. KOBİ’ler yatırım, üretim, istihdam, ihracat ve ödedikleri vergiler ile ülkelerin ekonomisini canlı tutmakla beraber coğrafi açıdan da ülkenin bütün bölgelerine dağıldıkları için bölgesel kalkınmada da önemli katkı sağlamaktadır (Yılmaz, 2004: 15). Küçük ve orta boy işletmeler, bütün ekonomilerin temel direği olarak kabul edilmektedir. KOBİ’lerin

pazarı tanımları, pazarın ihtiyacını bilmeleri nedeniyle rekabet gücü yüksektir. Bu nedenlerle birçok ülke ekonomisindeki payı çok yüksektir.

Günümüze kadar çeşitli şekillerde tanımlanan KOBİ kavramı, ülkeden ülkeye ekonominin gelişmişlik düzeyine göre değişmekteyken, aynı ülke içerisinde farklı kurumlar tarafından da farklı tanımlanabilmektedir.

1.1.1. Türkiye'de KOBİ Tanımları

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ)'ler için ülkemizde ve uluslararası düzeyde kabul görmüş tek bir tanım bulunmamakla birlikte, ülkemiz mevzuatında Ekim 2005'te yayımlanan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" madde 28 hükümlerine göre KOBİ, "yıllık çalışanı 250 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 25 milyon TL'yi aşmayan işletmeler" olarak tanımlanmıştır. Yine aynı yönetmelikte, KOBİ'ler üç alt kategoride değerlendirilmektedir. Buna göre (BMGYGM, 2005);

- Mikro İşletme: Yıllık çalışanı 10 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 1 milyon TL'yi aşmayan çok küçük ölçekli işletmeler,
- Küçük İşletme: Yıllık çalışanı 50 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 5 milyon TL'yi aşmayan işletmeler,
- Orta Büyüklükteki İşletme: Yıllık çalışanı 250 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı ya da bilançosu 25 milyon TL'yi aşmayan işletmeler, olarak tanımlanmaktadır.

Söz konusu yönetmelik, tüm kurum ve kuruluşlar için tek bir KOBİ tanımı getirmektedir. Bir işletmenin KOBİ olup olmadığı hususu, daha önce sadece çalışan sayısı dikkate alınarak belirlenmekteyken, söz konusu yönetmelikle birlikte bilanço büyüklüğü, yıllık net satış hasılatı, aidiyet gibi kriterler de bir işletmenin KOBİ olarak tanımlanmasında dikkate alınmaya başlanmıştır.

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımlanmasında, niteliklerine, sınıflandırılmasına ve uygulamalarına ilişkin esaslar, net satış hasılatları, mali bilanço tutarları ve çalışan sayıları dikkate alınarak Bakanlıkça hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

1.1.1.1. KOSGEB'e Göre KOBİ Tanımı

Ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında Küçük ve Orta Boy İşletmelerin payını ve etkinliğini arttırmak, rekabet güçlerini yükseltmek amacıyla kurulan Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın kuruluş yasasının 2. maddesinde; İmalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren 1-50 arası işçi çalıştıran işletmeler küçük, 51-150 arası işçi çalıştıran işletmeler ise orta ölçekli olarak kabul edilmiştir (KOSGEB, 2005: 3).

Ayrıca, işletmelerin büyüklük ve mahiyetlerinin günün ekonomik ve sosyal şartlarına göre bakanlar kurulunca değiştirileceği hükme bağlanmıştır.

1.1.1.2. Hazine Müsteşarlığı'na Göre KOBİ Tanımı

Hazine Müsteşarlığı'nın KOBİ tanımına göre; imalat sanayisinde yer alan, yasal defter kayıtlarında arsa ve bina hariç olmak üzere makine-teçhizat, tesis, taşıt, araç ve gereçleri ile demirbaşlar vb. değerlerinin toplamının net tutarı 400.000 TL'yi aşmayan işletmelerden;

- 1-9 işçi çalıştıran işletmeler çok küçük ölçekli,
- 10-49 işçi çalıştıran işletmeler küçük ölçekli,
- 50-250 işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli işletmelerdir (TBB, 2004:4).

1.1.1.3. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin (TOBB) KOBİ Tanımı

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin tanımında genellikle kişi sayısı ölçü olarak alınmakta olup tanıma göre, 50 kişiye kadar işçi çalıştıranlar küçük boy işletmeler, 99 işçi çalıştıranlar orta boy işletmeler, 100'den fazla işçi çalıştıranlar da büyük işletmeler olarak adlandırılmaktadır (KOSGEB, 2005: 82).

1.1.1.4. Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) KOBİ Tanımı

Nicel ölçü olarak çalışan işçi sayısı esas alınarak, 1-9 personel çalıştıran işletmeler çok küçük işletme, 10-49 personel çalıştıranlar küçük, 50-99 personel çalıştıran işletmeler orta ölçekli işletme ve 100'den fazla personel çalıştıran işletmeler de büyük işletme olarak tanımlanmıştır (KOSGEB, 2005: 82).

1.1.1.5. Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı (TOSÖV) KOBİ Tanımı

- 1-5 işçi çalıştıran işletmeler "çok küçük ölçekli",
- 6-100 işçi çalıştıran işletmeler "küçük ölçekli",
- 101-200 işçi çalıştıran işletmeler "orta ölçekli " olarak tanımlanmaktadır (Tmmob, 2012: 5).

Söz konusu yapılan bu tanımlamada önemli bir özellik göze çarpmaktadır. Bu da KOBİ tanımına esas alınan ölçütlerin imalat sektörü gibi herhangi bir sektörde sınırlandırılmaması, tam tersine tüm sektörleri kapsamaktadır. Buradaki KOBİ tanımına ve sınıflandırılmasında esas alınan ölçütler imalat sektörü, turizm sektörü, tarım sektörü, kısaca tüm sektörlerdeki işletmeleri yukarıdaki tanım ve sınıflandırma kapsamına dahil etmektedir (Müftüoğlu, 2002: 147).

1.1.2. Dünyada KOBİ Tanımları

İşletme büyüklüğünü etkileyen faktörlerin çokluğu nedeniyle dünya genelinde görüş birliği sağlanmış bir KOBİ tanımı bulunmamaktadır. Kullanılan ölçütler açısından ülkeler çeşitli KOBİ tanımları yapmıştır. Bu tanımlardan önemli olanları aşağıda verilmiştir.

1.1.2.1. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri'nde KOBİ'ler için resmi bir tanımlama yoktur. Genel olarak, küçük ve orta ölçekli işletmelerin tanımlanmasında baz alınan kriter çalışan sayısıdır. Bununla birlikte çalışan sayısından sonra gelen en yaygın ikinci nicel ölçüt işletmelerin satış tutarıdır (Müftüoğlu, 2007: 107).

ABD'de küçük işletmelere her türlü bilgi ve finansman desteği veren federal bir kuruluş olan SBA (Small Business Administration) Büyüklük Standartları Bürosu tanımlamasına göre küçük işletme ölçütü olarak imalat sanayisinde faaliyet gösteren ve bünyesinde 500-1500 kişi, toptancı kuruluşlarında personel sayısı ve yıllık satış gelirleri (500'e kadar personel ve 25 Milyon Dolar satış), perakendeciler ve hizmet işletmeleri için de yıllık satış gelirleri (3-13 Milyon Dolar) göz önüne alınmaktadır (Akgemci, 2001: 8).

Aşağıdaki tabloda ABD'de işletme ölçeğine göre çalışan işçi sayıları gösterilmektedir.

Tablo: 1.1. ABD'de İşgören Sayısına Göre İşletmeler

ÖLÇEK	ÇALIŞAN İŞÇİ SAYISI
Küçük İşletmeler	1-499
Orta İşletmeler	500-1499
Büyük İşletmeler	1500 Kişiden Fazla

Kaynak: Akgemci T. (2011). Kobilerin Temel Finansman Sorunları ve Sağlanan Destekler, KOSGEB, Ankara, s.8.

1.1.2.2. Almanya

Almanya'da diğer ülkelerde olduğu gibi Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere ilişkin net bir tanımlama olmamakla birlikte tanımlama sürecinde temel alınan nitel ölçütler şunlardır (Müftüoğlu, 2007: 112):

- a- Yönetim ve karar vermede bağımsız davranış,
- b- İşletme sahibinin bütün sorumluluğu üstlenmesi,
- c- Girişimcinin işletmesiyle bütünleşmiş bir görünüm sergilemesi,
- d- İşletmenin sermaye piyasalarından fon temin edememesi.

Bu ölçütlerin yanında nicel ölçüt olarak ise, istihdam edilen personel sayısı ve yıllık satış tutarları da dikkate alınmaktadır. Almanya'da Küçük ve Orta Boy İşletmeler Araştırma Enstitüsü tarafından yapılan işletme tanımları, aşağıdaki tabloda kapsamlı olarak sıralanmıştır (Akgemci 2001: 9).

Tablo: 1.2. Almanya KOBİ Sınıflandırması

SEKTÖR	ÇALIŞAN SAYISI	YILLIK SATIŞ TUTARI
A) İMALAT SANAYİ		
- Küçük Boy İşletme	1 - 49	2 Milyon Euro'ya Kadar
- Orta Boy İşletme	50 - 250	2 Milyon - 25 Milyon Euro
B) TOPTAN TİCARET		
- Küçük Boy İşletme	1 - 9	1 Milyon Euro'ya Kadar
- Orta Boy İşletme	10 - 99	1 Milyon - 50 Milyon Euro
C) PAREKENDE TİCARET		
- Küçük Boy İşletme	1 - 2	500 Bin Euro'ya Kadar
- Orta Boy İşletme	3 - 49	500 Bin - 10 Milyon Euro
D) ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE HİZMET		
- Küçük Boy İşletme	1 - 2	100 Bin Euro'ya Kadar
- Orta Boy İşletme	3 - 49	100 Bin - 2 Milyon Euro

Kaynak: Akgemci T. (2001). Kobilerin Temel Finansman Sorunları ve Sağlanan Destekler, KOSGEB, Ankara, s.9.

1.1.2.3. Japonya

İmalat ve ticaret sektörleri ayrı ayrı değerlendirilmiş olup, imalat sektöründe 1-4 personel istihdam eden işletmeler cüce, 5-19 personel istihdam eden çok küçük, 20-299 personel istihdam edenler ise, küçük ve orta ölçekli işletme olarak tanımlanmıştır. Ayrıca işletmelerin KOBİ olarak sayılabilmeleri için ödenmiş sermayeleri 100 Milyon Yen'den azdır (Müftüoğlu, 1997: 111).

1.1.2.4. Hollanda

Ülkede, küçük ve orta ölçekli işletmeler konusunda hukuk metinlerinde ve istatistiklerde en çok rastlanan nicel ölçüt çalıştırılan personel sayısıdır. Buna göre 10'un altında personel çalıştıran işletmeler küçük, 10-100 arası personel çalıştıran işletmeler orta ölçekli sanayi şeklinde ifade edilmektedir (Tutar ve Küçük, 2003: 191).

1.1.2.5. İngiltere

KOBİ'lerin resmi bir tanımına İngiltere'de de rastlamak mümkün değildir. Böyle bir tanım yapılmadığı gibi, ülkede ayrıca orta boy işletme ayırımına da rastlanmaz. Burada tüm sermaye şirketleri büyük boy işletme olarak kabul edilirken; bütün şahıs şirketleri de küçük boy işletme sınıfına dahil edilmiştir (Tutar ve Küçük, 2003: 191-192).

1.1.2.6. OECD Bünyesinde KOBİ Tanımı

OECD'nin küçük ve orta sanayi konusunda kabul ettiği sınıflandırmada sadece işletmede çalışan işçi sayısı esas alınmaktadır (Müftüoğlu, 1991: 121). OECD bünyesinde küçük ve orta ölçekli işletmelerin sınıflandırılmasına göre küçük ve orta ölçekli işletmelerin büyük çoğunluğu 100 işçiden daha az işçi çalıştırmaktadır. Bu işletmelerin %95'i 100'den daha az işçi çalıştırmaktadır. Sadece %2 veya %3'ü 100-500 işçi çalıştıran işletmeler kategorisindedir (Küçükçolak, 1998: 4).

Tablo: 1.3. OECD Bünyesinde KOBİ Sınıflandırılması

İŞLETME ÖLÇEĞİ	ÇALIŞAN KİŞİ SAYISI
- Çok Küçük İşletmeler	1 - 20 İşçi Çalıştıran İşletmeler
- Küçük İşletmeler	21 - 99 İşçi Çalıştıran İşletmeler
- Orta Ölçekli İşletmeler	100 - 499 İşçi Çalıştıran İşletmeler
- Büyük Ölçekli İşletmeler	500 - İşçi Çalıştıran İşletmeler

Kaynak: Küçükçolak R. A. (1998) KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Sermaye Piyasası Yoluyla Çözümü, Birinci Baskı, İMKB, İstanbul, s.39–139.

1.1.3. KOBİ'lerin Özellikleri

Ülkelerin ekonomisi için KOBİ'lerin stratejik önemi yadsınamaz. Bu stratejik önem üretim, rekabet, istihdam ve yeni iş yaratma vb. alanlarda daha çok ön plana geçmektedir. KOBİ'lerin önemi sahip oldukları özellikler veya ekonomiye sağladıkları yararlarla saklıdır. KOBİ'lerin özelliklerini genel, nitel ve nicel özellikleri açısından sıralamak mümkündür.

1.1.3.1. KOBİ'lerin Genel Özellikleri

KOBİ'lerin tanımı konusunda ortak bir görüş olmamakla birlikte genel özellikleri ile ilgili olarak fikir birliği bulunmaktadır. İşletmelerin sahipleri aynı

zamanda yöneticileri de olduğu için işletmenin özellikleri sahiplerin özellikleri ile genellikle özdeşleşmiştir (Melemen, 2001: 57). KOBİ'lerin genel özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Ekodialog, Erişim Tarihi, 20.08.2012):

- Çoğunlukla bireysel yada şahıs ortaklığı hukuki yapısına sahiptirler.
- Yönetimde sahip yönetici modeli egemendir.
- Faaliyetler iş bölümü olmadan daha basit iş bölümüne dayanan bir organizasyonla yönetilebilmektedir. Uzmanlaşma çok sınırlı boyutlarda kalmaktadır.
- İşçi ve işveren arasında olduğu gibi işletme ve müşterileri arasında yakın bir ilişki vardır.
- Sınırlı finansal kaynaklara sahiptirler. Finansman için gerekli olan kaynaklar özkaynaklardan veya özsermayeden kaşılanmaktadır.
- Sabit ve dönen varlıkların hacmi mal ve hizmet kapasiteleri ile sınırlıdır. Yeni yatırım güçleri zayıftır.
- Satış hacmi veya pazar payı sınırlıdır. Genellikle küçük veya yöresel düzeyde kalmaktadır.
- Tedarik ve pazarlamada pazarlık güçleri zayıftır.
- İstihdam oranı düşüktür. İşletme sahibi ve aile bireyleri iş yerinde çalışırlar.
- Yeniliğe açık dinamik bir yapıya sahiptirler.
- Daha az yatırımla daha çok üretim ve ürün çeşitliliği sağlamaktadır.
- Daha düşük yatırım maliyetleriyle istihdam imkanı yaratmaktadır.
- Yapıları itibariyle ekonomik dalgalanmalardan daha az etkilenmektedir.
- Talep değişikliklerine ve çeşitliliklerine daha kolay uyum gösterebilmektedir.

1.1.3.2. KOBİ'lerin Nitel Özellikleri

KOBİ'lerin nitel özellikleri; işletme sahibine ilişkin özellikler ve örgüt yapısına ilişkin özellikler diye ikiye ayrılmaktadır (Müftüoğlu, 1991: 43).

İşletme Sahibine İlişkin Nitel Özellikler

KOBİ'lerde işletme sahibi, işletmenin kimliğini belirleyen temel unsurdur. İşletme sahipliği ile girişimcinin aynı kişide bütünleşmesi KOBİ'lerin önemli özelliklerinden biridir. İşletmede görünürde bir yönetici bulunsa bile, nihai kararlar daha çok işletme sahibi tarafından alınır. İşletme sahibi tüm zamanını, emeğini, fikrini işletmesi için kullanır.

KOBİ sahibine ilişkin nitel özellikler şunlardır (Müftüoğlu, 1991: 45):

- İşletme sahibi, girişimci ve yönetici aynı kişide bütünleşmektedir.
- KOBİ'lerin tepe yönetiminde bulunan kişiler, aynı zamanda işletme sahibi olarak işletmeye yönelik tüm riskleri üzerine almaktadırlar.
- KOBİ'lerde işletme sahibi işletmede fiilen çalışmaktadır.
- KOBİ'lerde işletme sahibi ile işletmede çalışan personel arasındaki ilişki esas itibarıyla resmi bir ilişki şeklinde olmayıp, kişisel bir ilişki niteliğindedir.

İşletme Örgüt Yapısına İlişkin Nitel Özellikler

KOBİ'lerin örgüt yapısına ilişkin nitel özelliklerini, işletmenin yönetim, finansman, pazarlama, üretim, personel gibi fonksiyonları doğrultusunda ele alınmaktadır (Müftüoğlu, 1991: 51).

İşletmenin Yönetim Fonksiyonuna İlişkin Nitel Özellikleri

- KOBİ'lerde yönetim işlevi, sahibi tarafından kendi hesabına ve riski kendisi üstlenerek yürütülmektedir (Özgen ve Doğan, 1997: 21).
- KOBİ'lerde işletme sahibi, işletme yönetiminden bir bütün olarak sorumlu ve işletme politikasını belirleyen tek kişidir.

- İşletme sahibinin mesleki ve piyasa bilgisi sınırlıdır.
- KOBİ'ler hızlı karar verme mekanizmasına sahiptirlerdir.
- KOBİ'lerde yetki devri az gerçekleşmektedir (Akgemci, 2001: 21).

İşletmenin Finansman İşlevine İlişkin Nitel Özellikler

- KOBİ'lerde profesyonel finansman departmanı bulunmamaktadır. Muhasebe ve finansman faaliyetleri bir arada sürdürülmektedir.
- KOBİ'lerde finansman konusunda uzman eleman çalıştırılmaması sonucunda finansal alternatifler ve kredi olanakları yeterince değerlendirilmemektedir.
- KOBİ'lerin finansal ihtiyaçlarını özkaynaklardan karşılamaları ve dış kaynaklı finansman araçlarından yeterince yararlanmamaları önemli özelliklerindedir.
- KOBİ'ler kredi temininde de olumsuz şartlara sahiptirler (DPT, 2000: 103).

İşletmenin Pazarlama İşlevine İlişkin Nitel Özellikleri

KOBİ'lerin pazarlama işlevine ilişkin nitel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- KOBİ'ler pazarlama araçlarından (reklam, satış sonrası hizmetler, kredili satış v.b.) yeterince yararlanamamakta ve bunun temel nedenini de finansal imkanların yetersizliği olduğu söylenebilir.
- KOBİ'ler daha çok yakın mahalli pazarlara hitap etmektedirler.
- KOBİ'lerde, sipariş tarzı üretim önem taşımaktadır. KOBİ'lerin en önemli üstünlüklerinden biri de, esnek olmalarında yani müşterilerin özel arzu ve isteklerine cevap verebilmelerinde yatmaktadır.

İşletmenin Üretim İşlevine İlişkin Nitel Özellikleri

KOBİ'lerin, üretim işlevine ilişkin nitel özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Akgemci, 2001: 26):

- KOBİ'lerde emek-yoğun üretim teknikleri daha yaygındır.
- Büyük işletmeler genellikle piyasaya üretim yaparlar. KOBİ'lerde ise, sipariş üzerine üretim daha yaygın olup işletme ölçeği küçüldükçe bu üretim biçimi daha büyük önem kazanır.
- Büyük işletmelerin üstünlüğü daha çok fiyat ve kalite konusundadır. KOBİ'lerin rekabet gücü ise, daha ziyade teslim tarihinin çabuklaştırılması, sipariş verenin özel koşullarının dikkate alınabilmesi ve isteklerine uyum sağlanabilmesi gibi nitel konulardadır.
- KOBİ'lerde aynı zamanda işletme yöneticisi durumunda olan işletme sahibi, genellikle üretim tekniği konusunda tecrübeli, işin içinde yetişmiş, bu konularda bilgili bir kimsedir. Bu özellik, KOBİ'lerde ürün ve teknik yenilikler konusunda önemli bir potansiyel oluşturabilmektedir.

İşletmenin Çalışan Personele İlişkin Nitel Özellikleri

KOBİ'lerin, işletmede çalışan personele ilişkin başlıca nitel özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Müftüoğlu, 1991: 73):

- KOBİ'lerde emek-yoğun teknoloji kullandıklarından, insan faktörü büyük önem taşımaktadır.
- KOBİ'lerde sendikalaşma oranı düşüktür. Küçük işletmelerde çalışanlar, yönetici ile ilişkiye geçmek için bir aracıya ihtiyaç duymamakta, yönetim ile doğrudan ilişki kurabilmektedir.
- KOBİ'lerde çalışanlar ile işletme arasındaki kişisel ilişki, özellikle konjonktürel dalgalanmalarda kendini hissettirmekte; olumsuz konjonktürel şartlarda, bu işletmeler büyük fedakarlıkları göze alarak, personelinin işyerini koruma gayretinde olmaktadır.

1.1.3.3. KOBİ'lerin Nicel Özellikleri

KOBİ'lerin tanımında, en çok başvurulan yol nicel özelliklerdir. Devlet teşvik politikalarının tarafsızlığını ve objektifliğini koruyabilmek için, nicel özelliklere ihtiyaç

duymaktadır. Ancak nicel özelliklerle KOBİ'lerin kesin çizgilerle sınırlandırılması mümkün olabilmektedir (Özgen ve Doğan, 1997: 26).

Aslında, KOBİ'lerin nicel özelliklere dayandırılarak belirlenmesi, işletme iktisadının, işletme büyüklüğünün ölçülmesi konusundaki genel yaklaşımından başka bir şey değildir. Uygulanabilirlik açısından, işletme büyüklüğünü belirleyici nicel ölçüt sayısını asgari seviyede tutmak gerekmektedir.

Nicel özellikler, işletme büyüklüğünü en iyi temsil eden özellikler olmalıdır. Ayrıca KOBİ'lerin belirlenmesine esas alınacak nicel özellikler, mümkün olduğunca fiziki değerlere dayanmayan, parasal değerlerin etkisinden uzak tutulmalıdır. Zira ölçek büyüklüğü fiziki bir olgudur. İşletmelerin ölçek büyüklüklerine göre sınıflandırılmasında ve özellikle de KOBİ'lerin tanımında, gerek ifade gücü, gerek sıhhatli bir ölçüt olması ve gerekse uygulanabilirlik (rakamsal ifade, veri sağlama kolaylığı) açısından anlamlı nicel özellik ise şunlardır (Özgen ve Doğan, 1997: 26):

- İşletmede istihdam edilen personel sayısı,
- İşletmenin makine parkı değeri,
- İşletmenin satış tutarı.

1.2. KOBİ'LERİN EKONOMİDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

KOBİ'ler yarattıkları istihdam, gerçekleştirdikleri katma değer, yaptıkları yatırımlar ve toplam vergiler içerisindeki paylarıyla ülke ekonomilerinde önemli bir yere sahiptirler. OECD verilerine göre, KOBİ'ler genel olarak ülkelerin toplam işletme sayılarının %95'inden fazlasını oluşturmaktadırlar (OECD, 2004: 8).

KOBİ'ler yenilikçi ve dinamik yapıları ile ülke ekonomilerinin gelişmesinde belirleyici güç olmaktadır. Özellikle, gelişmekte olan ülkeler için KOBİ'lerin bu özelliği daha çok önem kazanmaktadır. Son dönemde İrlanda ve Hindistan'da kurulan binlerce KOBİ ölçeğindeki bilgi işlem firmasının buldukları ülke ekonomilerine yaptıkları katkı ülkemiz içinde güzel bir örnek oluşturmaktadır (KOSGEB, 2005: 102).

KOBİ'ler de diğer büyük işletmeler gibi ekonomilerin yükselme dönemlerinde piyasaların canlılığından olumlu etkilenirler. Durgunluk dönemlerinde ise, büyük işletmelere göre önemli avantajlara sahiptirler. Esnek yapıları sayesinde değişimlere

daha kolay adapte olabilmektedirler. Hareket kabiliyetlerinin yüksek oluşu, ülkelerin toplam işletme sayıları içerisindeki oranlarının yüksekliği ile birleştiğinde, KOBİ'lerin ve bu konudaki destek ve teşviklerin önemi daha rahat anlaşılabilir. Zira bu işletmeler yalnızca ülke ekonomisinin lokomotifi olmaları bakımından değil, kriz ve durgunluk dönemlerinin daha rahat atlatılması açısından da önem taşırlar (KOSGEB, 2005: 103).

Toplam istihdamın önemli bir bölümü KOBİ'lerce sağlanmaktadır. KOBİ'ler, personel yapıları açısından da büyük ölçekli işletmelere nazaran farklılık gösterirler. Bu işletmelerde nispeten daha az sayıda personel çalışması, hiyerarşik kademelerin sayıca daha az oluşu, genellikle emek yoğun çalışılması gibi etmenler KOBİ çalışanlarının birbirleriyle daha yakın ilişkiler içerisinde olmasına neden olmaktadır. İşçi-işveren ilişkilerindeki yakınlık, güvene dayalı ilişkilerin ağırlığı ve "kader birliği" anlayışı gibi etmenler, kriz dönemlerinde dahi işçi çıkarmanın son çare olarak düşünülmesine neden olmaktadır. Bu anlayış, işsizliğin bir anda büyüyen krizlerin derinleşmesini engellemektedir (KOSGEB, 2005: 104).

KOBİ'lerin ekonomiye bir başka katkısının da yeni girişimcilerin ortaya çıkmasını teşviki olduğu söylenebilir. İş yerinde görüp öğrenen çalışanların, kendi işlerini kurmak üzere ayrılmaları yoluyla her yıl bir çok yeni işletme kurulmaktadır. Bu sayede kendi kendini besleyen bir istihdam ve yeni girişimci etkisi de yaratılmış olmaktadır.

KOBİ'ler küçük ve esnek yapıları ile ekonomi politikalarına en hızlı cevap verebilen birimlerdir. Bu özellikleri coğrafi bölgeler arasındaki hareket kabiliyetleri için de geçerlidir. Türkiye'nin coğrafi bölgeleri arasındaki gelişmişlik farkları önemli bir sorundur. Bu anlamda az gelişmiş bölgelerin ekonomik kalkınmalarının sağlanmasında KOBİ'ler anahtar rol oynayabileceklerdir (KOSGEB, 2005: 104).

KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri

Gelişmiş ülkelerdeki KOBİ'lerin ekonomi içindeki durumları analiz edildiğinde, küçük farklılıklarla Türkiye'dekine benzer özellikler görülmektedir. Mevcut istatistiki çalışmalardan, bugün Türkiye de yaklaşık 4 milyon işyeri olduğu, Basel II ölçütleri kullanıldığında, bu işletmelerin hemen hemen tamamının KOBİ faaliyet sınırları içinde kaldığı görülmektedir. Örneğin, İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl açıklanan Türkiye'nin en büyük bin firmasının belirlendiği araştırmaya göre, 2004 yılı için bu firmalardan sadece 440'nın cirosunun 50 milyon EURO' dan yüksek olduğu

görülmektedir (DİE, 2002: 104). Yine, DİE'nin (TÜİK) 2002 yılı genel sanayi ve işyerleri sayımına göre Türkiye'de toplam 1,9 milyon adet işletme bulunmaktadır. AB'nin KOBİ ölçülerine göre bu işletmelerin %99,9'u KOBİ tanımına girmektedir (DİE, 2002: 105).

Türkiye açısından küçük işletmelerin önemini artıran nedenlerden biri; küçük işletmelerin kullandıkları girdilerin çoğunun yurt içi kaynaklardan karşılanmasıdır. Böylece ülke ekonomisinin dışa bağımlılığı belli bir oranda azalmaktadır (Demirdöğen, 2004: 89). Ülkemizde küçük ve orta ölçekli işletmelerin önemi aşağıdaki nedenlerle izah edilebilir:

- Emek yoğun teknoloji ile çalışma ve kaynak kullanımında etkili olma özelliğine bağlı olarak ülke çapında istihdamı artırmaya ve işsizliği azaltmaya katkıda bulunması,
- Talep değişikliklerine daha kısa sürede ve daha kolay uyum sağlaması,
- Bölgelerarası gelişmeye ve büyümeye katkıda bulunma,
- Büyük sanayi kuruluşlarının tamamlayıcısı durumunda olma ve yan sanayi olarak faaliyette bulunma,
- Tam rekabet koşullarına kolayca uyum sağlama ve gelir dağılımı içerisinde orta sınıf rolü oynama,
- İşveren ve işçi ilişkilerinin gelişmesine uygun, olumlu bir ortam sağlayarak sosyal dengenin ve dayanışmanın iyi bir örneğini verme.

Tablo 1.4. Toplam İşletmelerin Faaliyet Kollarına Göre Dağılım

Faaliyet Kolları	İşletme Sayısı	Pay %	Çalışan Sayısı	Pay %	İşletmelerin Ortalama Ölçek Büyüklükleri (Çalışan Sayısı İşletme Sayısı)
Büro, Muhasebe, Bilgi İşl. Makinaları	415	0,2	2.524	0	6,1
Hurda Yeniden Değerlendirme	85	0	949	0	11,2
Radyo, TV, Haberleşme Cihazları	562	0	11.955	0,2	21,3
Tıbbi, Hassas vve Optik Aletler	2.198	0,1	13.052	0,2	7,6
Diğer Ulaşım Araçları	984	0,1	13.052	0,2	13,3
Kağıt ve Kağıt Ürünleri	2.119	0,1	35.680	0,6	16,8
Elektrikli makina ve Cihazlar	4.355	0,2	37.764	0,6	8,7
Basım, Yayım	9,34	0,5	46.274	0,7	5
Elektrik, Gaz ve Su	3.790	0,2	67.464	1	17,8
Madencilik ve Taşocakçılığı	2.394	0,1	70.953	1,1	29,6
Ağaç ve Mantar Ürünleri (Mobilya Hariç)	28.334	1,5	78.120	1,2	2,8
Kimyasal Madde Ürünleri	4.171	0,2	75.730	1,2	18,2
Ana Metal Sanayi	6.027	0,3	75.467	1,2	12,5
Eğitim Hizmetleri	6.699	0,4	78.770	1,2	11,8
Plastik-Kauçuk Ürünleri	8.999	0,5	83.746	1,3	9,3
Motorlu Kara Taşıtları ve Karoseri	4.075	0,2	84.171	1,3	20,7
Sağlık İşleri ve sosyal Hizmetler	33.333	1,8	99.179	1,5	3
Mobilya	34.427	1,8	115.200	1,8	3,3
Taş ve Toprağa Dayalı Ürünler	12.323	0,7	131.485	2	10,7
Metal Eşya San. (Mak. Teç. Hariç)	35.258	1,9	137.163	2,1	3,9
Makina ve Teçhizat	18.955	1	139.525	2,2	7,4
Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	20.540	1,1	174.544	2,7	8,5
İnşaat	35.782	1,9	219.702	3,4	6,1
Gıda, İçki, Tütün	30.988	1,6	267.871	4,1	8,6
Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	94.883	5	327.263	5	3,4
Ulaştırma, Depolama, Habereleşme	367.729	14,2	505.475	7,8	1,9
Otel ve Lokantalar	175.604	9,3	550.736	8,5	3,1
Tekstil, Konfeksiyon, Deri	63.412	3,4	749.932	11,6	11,8
İmalat Sanayi	267.184	14,2	2.110.277	32,5	7,9
Genel Toplam	1.881.433	100	6.484.168	100	3,4

Kaynak: Yılmaz F. (2003), Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, s.6.

Türkiye ekonomisi açısından 2002 itibariyle toplam işletme sayılarını değerlendirdiğimizde ise; mikro ölçekli firma grubuna giren ve bünyesinde 10 kişiden az işçi çalıştıran işletmelerin payı % 96,32, 10-49 işçi çalıştıran küçük ölçekli işletmelerin payı % 3,09, 50-250 işçi çalıştıran orta ölçekli işletmelerin payı ise % 0,48'dir. Bu itibarla, diğer ülke ekonomilerinde olduğu gibi Türkiye ekonomisinde de önemli pay tutan işletmelerin KOBİ'ler olduğu söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır.

Aşağıda tabloda Devlet İstatistik Enstitüsü 2002 Genel Sanayi İş Yerleri Sayımı'na göre Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin büyüklük grubuna göre dağılımı verilmiştir.

Tablo: 1.5. Toplam İşlemelerin Büyüklük Grubuna Dağılımı

	Çalışan Sayısına Göre İş Yeri Büyüklük Grupları	Dağılım (%)
KOBİ	1 - 250	99,89
Mikro	0	1,38
Mikro	1 - 9	94,94
Küçük	10 - 49	3,09
Orta	50 - 99	0,30
Orta	100 - 150	0,10
Orta	151 - 250	0,08
Büyük	251 +	0,11

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü 2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=28 (Erişim Tarihi: 15.12.2012)

Küçük ölçekli olarak tanımlanan 1-9 kişi çalıştıran girişim sayısı 1.633.509'dur. Bu sayı girişimlerin % 94, 94'ünü oluşturmaktadır. Girişimlerin % 3,09'u (53,246) 10-49 kişi çalıştırmaktadır. Bunun yanında % 1,38'inde ise, ücretle çalışanlar bulunmamaktadır. Mikro işletme olarak tanımlanan bu birimlerde, aktif olarak çalışanlar genellikle iş sahibi ve ortaklar ile ücretsiz çalışan aile fertlerinden oluşmaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumu bildirgelerine göre 2002 yılında SGK'ya kayıtlı işçi çalıştıran işyerlerinin sayısı 726.673'dür (Tablo 1.6). Buralarda 5.058.865 sigortalı çalışmaktadır. Ortalama sigortalı sayısı 7 kişi civarındadır. SGK'ya kayıtlı işletmelerin % 99,72'si KOBİ tanımına girerken, toplam sigortalıların % 79,07'si KOBİ'lerde istihdam edilmektedir. SGK'ya kayıtlı işçi çalıştıran işyerleri, GSİS'e göre toplam işletmelerin % 38,6'sını teşkil etmektedir. İşyerlerinin önemli bir bölümünü de şahsı adına Bağkur'a kayıtlı esnaf ve sanatkarlar teşkil etmektedir. SGK'ya kayıtlı sigortalı sayısının, toplam çalışan sayısına oranı ise % 78'dir (Yılmaz, 2003: 7).

Tablo: 1.6. SGK'ya Kayıtlı İşyerlerinin Büyüklük Grubuna Göre Dağılımı

Çalışan Sayısına Göre İşyeri Büyüklük Grupları	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
KOBİ (1-250)	724.660	3.999.964	99,72	79,07
Mikro 1 - 9	643.661	1.529.482	88,58	30,23
Küçük 10 - 49	69.287	1.401.594	9,53	27,71
Orta 50 - 250	11.712	1.068.888	1,61	21,13
Büyük (251+)	2.013	1.058.901	0,28	20,93
Toplam	726.673	5.058.865	100	100

Kaynak: Yılmaz F. (2003), Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, s.7.

2002 itibariyle Türkiye'deki işletmelerin hukuki yapılarına baktığımızda ise, ferdi mülkiyet durumundaki işletme oranı % 80,6'dır. Bunu % 13,6 ile limited şirket, % 2 ile anonim şirket, % 1,7'si adi ortaklık takip etmektedir. Tüzel kişiliği bulunmayan işletme oranı ise % 2,1'dir.

Tablo: 1.8. Toplam İşletmelerin Hukuki Durumlarına Göre Dağılımı

Hukuki Durum	Dağılım (%)
Ferdi Mülkiyet	80,6
Limited Şirket	13,6
Anonim Şirket	2
Adi Ortaklık	1,7
Diğer	2,1
Toplam	100

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü 2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=28 (Erişim Tarihi: 15.12.2012)

Türkiye'deki işletmelerin yaşam sürecini değerlendirdiğimizde; genellikle kısa ömürlü ve devrim oranı yüksektir. Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere sektörler itibariyle işyeri yaş ortalamaları 7,2 ile 20,1 arasında değişmektedir. İşyeri sayısına göre ağırlıklandırıldığında, ortalama işyeri yaşı 8,4 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 1.7. Sektörlerde İşyeri Yaş Ortalamaları

Sektörler	İşyeri Yaş Ortalaması
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	10,5
İmalat	9,1
Elektrik, Gaz, Su Dağıtımı	20,1
İnşaat	7,8
Ticaret	8,4
Otel ve Lokantalar	7,2
Ulaştırma, Depolama, Haberleşme	8,4
Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	13,2
Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	8,3
Eğitim Hizmetleri	7,6
Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	7,7
Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	8,3
Sektörlerin Ağırlıklı Ortalaması	8,4

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü 2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=28 (Erişim Tarihi: 15.12.2012)

Ekonomi içerisinde en yaşlı olan işletme grubu 20,1 yaş ortalaması ile elektrik, gaz, su dağıtımı sektörü olup bunu, 13,2 ortalama işyeri ile mali aracı kuruluş faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Devrimin en çok olduğu sektör 7,2 yaş ortalamasıyla otel ve lokantalar sektörüdür.

KOBİ'lerin iller itibari ile dağılımına baktığımızda ise (Tablo 1.9); gerek işletme sayısı ile (351.053 işyeri), gerekse istihdam oranı ile (%18,79) en fazla yoğunlaşmanın olduğu il, İstanbul olduğu görülmektedir. İstanbul'u, 133.652 işyeri ve %7,15 istihdam oranı ile Ankara, 121.470 işyeri ve %6,5 istihdam ile İzmir, 78.278 işyeri %4,19 istihdam ile Bursa ve 68.495 işyeri ve %3,67 istihdam ile Antalya takip etmektedir. Buna karşılık en az işyeri ise, 1.953 işyeri ve %0,11 istihdam ile Tunceli'dedir. Bunu 2.073 işyeri ve %0,11 istihdam ile Ardahan, 2.115 işyeri ve %0,113 istihdam ile Bayburt, 2.242 işyeri ve %0,12 istihdam ile Hakkari, 2.754 işyeri ve %0,15 istihdam ile Gümüşhane izlemektedir. Bu beş ilin sahip olduğu işletme sayısı, toplam işletme sayısının %0,596'sını oluşturmaktadır.

Aşağıdaki tabloda DİE' nün 2002 yılında yapmış olduğu sayım sonucunda iller itibari ile işletme ve çalışan sayısı dağılımı verilmiştir.

Tablo: 1.9. Toplam İşletmelerin İller İtibariyle Dağılımı

İller	İşyeri Sayısı	İşyeri %	Çalışan Sayısı	Çalışan %
İstanbul	351.053	18,7	1.799.831	27,8
Ankara	133,652	7,1	544,607	8,4
İzmir	121,470	6,5	475.584	7,3
Bursa	78.278	4,2	324,204	5
Antalya	68.495	3,6	207.079	3,2
Konya	56.185	3	135.443	2.1
Adana	49.137	2,6	159.023	2,5
Mersin	43,854	2,3	110,624	1,7
Balikesir	42.11	2,2	101.233	1,6
Manisa	38.848	2,1	100.722	1,6
Muğla	38,746	2,1	103,968	1,6
Aydın	36.200	1,9	91,462	1,4
Kocaeli	35.028	1,9	168.086	2,6
Gaziantep	34.756	1,8	113.451	1,7
Samsun	34.318	1,8	113.451	1,7
Denizli	33.065	1,8	123.167	1,9
Hatay	31.631	1,7	72.977	1,1
Diğer	654.6001	24,9	1.765.005	27,4
Toplam	1.881.433	100	6.484.168	100

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü 2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=28 (Erişim Tarihi: 15.12.2012)

Ekonomi içindeki tüm bu olumlu özelliklerine karşın KOBİ'ler çeşitli iç ve dış kaynak sıkıntıları içerisinde. Bu sıkıntıların temelinde ülkenin finansman kaynaklarından çok düşük düzeyde yararlanmaları yatmaktadır. Ülkemiz de dağıtılan toplam krediler içerisinde, KOBİ'lerin yararlandığı oran %5 civarındadır. Diğer ülkelerde bu oran ABD'de %42,7 Almanya'da %35, Japonya'da %50, İngiltere'de %27,2 ve G.Kore'de %46,8 seviyesindedir (Yılmaz, 2003: 14).

Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahip olan KOBİ'ler gerek kendi iç yapılarından gerekse dış çevre koşullarından kaynaklanan çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu işletmelerin ekonomiye daha yararlı olabilmeleri ise, ancak mevcut sorunların çözümlenmesi ile mümkün olabilecektir. Devletin KOBİ'lerin güçlendirilmesine yönelik olarak yapacağı en önemli katkı, istikrarlı bir ekonomik ve politik ortam ile gerekli mali ve teknik desteği sağlamaktır.

1.3. KOBİ'LERİN EKONOMİYE YARARLARI

1.3.1. Ekonomiye Dinamizm Kazandırma

Bağımsız olarak ayakta kalma ve başarıma güdüsü ile yönlendirilen ve yönetilen KOBİ'ler bir ekonominin göstergesidirler ve o ekonomiyi durağanlıktan kurtarabilirler. KOBİ'lerin ekonomide oluşturdukları katma değer ve sağladıkları istihdam ve gerçekleştirdikleri ihracat gibi genelde bilinen ve doğrudan ölçülen ekonomik yararlarının dışında, bir ekonomiye sağladıkları en önemli katkı, o ekonominin tümüne kazandırdıkları dinamizmdir. Öte yandan KOBİ'lerin bir ekonomide çok büyük sayıda olması ve tüm bölgelere yayılmış olması ekonominin değişim ve gelişim sürecine toplumun tüm ekonomik birimlerin yaratıcılığının katkıda bulunmasına imkan sağlamaktadır. Böylece ekonomik birimlerin yaratıcılık girişimleri sonucu oluşacak rekabet ortamı ile sektörel hareketlenmelere sebep olmaktadır. Dolayısıyla, dinamizm beraberinde KOBİ'lerin kalite, verimlilik ve istihdam olanaklarının artırılmasını teknolojik üstünlüklere sahip olmaları gibi olumlu gelişmeleri getirmektedir (Ekin, 1997: 232).

1.3.2. İstihdam Yaratma ve Yeni İş İmkanları Oluşturma

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin ülke ekonomisindeki ağırlığı, üretimlerini emek yoğun nitelikte yapmaları ve kişilerin işlerinin boyutunu dönüştürmesiyle yaratılan istihdam gibi nedenler KOBİ'lerin ekonomik ve sosyal açıdan önem taşımasını sağlamaktadır. KOBİ'lerde çalışan işçi sayısı, işletmelerin sahipleri ve yöneticisi vasıflarındaki girişimciler ve aileleri dikkate alındığında nüfusun büyük bir bölümünün geçimini bu işletmelerden sağlamakta olduğu görülmektedir. Bu durumda KOBİ'ler ülke nüfusunun altyapısı sağlam bir orta sınıfın oluşturulmasına ve gelirin dengeli dağılımına katkıda bulunmaktadır.

Ekonominin ihracata dayalı yapısı, küreselleşen dünyamızda daha yüksek bir büyümeyi sağlamakta ve sürekli "üretken istihdam" yarattığını göstermektedir. Bu durumda, ekonomideki üretim birimlerinin niteliği de bu amaçlara hizmet edecek özellikte olmalıdır. Bu işyerleri esas itibarıyla 50 veya 100'den az işçi çalıştıran, yeniliklere açık, ileri teknoloji kullanan, vasıflı işçi istihdam eden dünya piyasalarındaki gelişmelere ve tüketici taleplerine duyarlı, ihraç ürünleri üreten ve pazarlayan, bilgi çağının taleplerini karşılayabilecek yenilikçi üretim birimleridir. Bu birimlerin; dinamik

ve değişen ihraç pazarlarının taleplerine hızla cevap verdikleri, ülkede yeni ve net iş imkanları ve istihdam sağladığı, bu yolla büyümeyi sürekli hale getirdiğı gözlenmektedir (Ekin, 1997: 234).

1.3.3. Esneklik ve Yenilikleri Teşvik Etme

KOBİ'lerin hem girişimcilik potansiyeli hem de çalışanların kişisel becerilerini ön plana çıkarmaları sonucu, yeni fikirlerin ortaya çıkması ve ekonomik ürünlere dönüştürülmesi önemli avantajlar sağlamaktadır (Yörük ve Ban, 2003: 16).

KOBİ'ler mevcut üretim araçlarını çok amaçlı kullanarak uyum kolaylığı sağlamakta ve teknoloji kullanmadan yaptıkları yatırımlar ile yeni düşünceleri uygulama imkanı bulmaktadır.

KOBİ'ler büyük işletmelerle rekabette başarıyı elde etmek için yeni ürün ve hizmetler geliştirme ve pazarlama çabaları içerisine girebilirler. Bu yüzden sürekli ve hızlı bir şekilde değişim gösteren çalışma şartları işletmelerin esnek ve çevik olmalarını gerektirmektedir (Yıldırım, vd., 2012: 1206). Esneklik üstünlüklerini kullanarak büyük işletmelerin ürettikleri ürünlerden farklı ürünler üreterek yeni pazar alanlarına girmek, talep değişmelerine uyum sağlamak, hatta üretim yaptıkları alanları değiştirmek şeklinde stratejiler izleyebilirler. Böylece bu işletmeler yeniliğe ilişkin strateji eğilimleri geliştirmektedirler. Geliştirilen yenilikler çok köklü yenilikler olabileceğı gibi küçük ve yapay yenilikler de olabilir. Önemli olan yeniliğin içeriğinden ziyade öncelikli olarak ölçülebilir piyasa değeridir. Ölçülebilen piyasa değeri, ulaşılan müşteri sayısı şeklinde ifade edilebilir.

KOBİ'lerin genelde pazarın ve talebin; özelde ise, üretim ve yönetimin değişen koşullarına uyum bakımından daha yenilikçi olduğu kolaylıkla söylenebilir.

Diğer taraftan ayrıca KOBİ'ler, yeni yönetim ve örgüt yapılarına, yeni üretim yöntemlerine, yeni ölçüm tekniklerine ve yeni pazarlama stratejilerine kendilerini kolaylıkla uyarlayabilmektedir (İraz, 2005: 234).

1.3.4. Bölgesel Kalkınmayı Hızlandırma

1970'lerde KOBİ'lerin kalkınma ekonomisindeki önemi anlaşıldıktan sonra ekonomik ve toplumsal kalkınma süreci içerisinde önemli roller üstlenmişlerdir. 1973'te yaşanan petrol krizi ile ABD ve Batı Avrupa'daki ekonomik durgunluk küçük işletmelerin büyük işletmeler karşısındaki avantajlarını gözler önüne sermiştir.

Büyük işletmelerin iş hacimlerinin daralması ve işsizliğin artmasına karşın küçük işletmeler daha esnek bir yapıya sahip olmuşlar ve ekonomik koşullara daha çabuk uyum sağlayarak ekonomik krizi atlattıkları başarılmıştır.

KOBİ'lerin ekonomik ve toplumsal kalkınmada oynadıkları rol, ülkelerin kültürel yapılarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin; ABD'de KOBİ'ler serbest piyasa ekonomisinin vazgeçilmez bir unsuru ve ekonomik dinamizmin temel güçleri olarak görülmektedir. Bu yüzden ABD'de KOBİ'lere verilen sosyo-politik ve ekonomik destek önceden olduğu gibi şimdi de önemini azaltmadan sürdürmektedir.

Japonya'da bu tür işletmelere bakış açısı biraz daha farklıdır. Bu ülkede KOBİ'ler, büyük işletmelere maliyeti düşük, kalitesi yüksek ve yenilik taşıyan parçalar sağlayan işletmeler olarak görülmekte ve büyük işletmelerle yakın ilişkiler kuran yapıları sonucu Japon büyük firmalarının Amerika ve Avrupa'nın büyük firmalarına göre daha avantajlı oldukları savunulmaktadır.

KOBİ'lere yönelik politikalar ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği gibi bölgenin kalkınmışlık seviyesine göre KOBİ'lerin bölgesel düzeyde istihdam ve gelir sağlama etkileri farklılık göstermektedir. Bu anlamda, bölgesel düzeyde ekonomik kalkınma için bir dinamizm yaratma fonksiyonunu da üstlenmiş olan KOBİ'ler bölgesel kalkınmayı da hızlandırabilir. Özellikle kalkınmakta olan ülkelerde KOBİ'lerin ekonomik kalkınmaya çok büyük katkısı olmaktadır. Bundan dolayı, bölgeler arasında kalkınma farklılıkları bulunan ekonomilerde bu farklılıkları gidermede KOBİ'lerin çok önemli bir misyon üstlenecekleri rahatlıkla söylenebilir (İraz, 2005:235).

1.3.5. Rekabeti Koruma

Serbest piyasa ekonomisinin en önemli özelliklerinden birisi rekabettir. KOBİ'lerde bu ekonominin içerisinde önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir.

KOBİ'lerin ticaretten çekilmesi veya çekilmek durumunda bırakılması ticaret yarışını büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır. Bu anlamda bakıldığında, küçük ve orta ölçekli işletmeler serbest piyasa ekonomisinin güvencesidir. Bu sebeple, pazardaki rakip işletmeler fikir birliği sağlayıp rekabetten kaçma yollarına giderler. Bu durumlar yeni işletmelerin ekonomiye katılmadıkları veya engellendikleri durumlarda söz konusudur.

Rekabeti koruyup sistemin sağlıklı bir şekilde işleyişini sağlamak serbest piyasa ekonomisinin temel amaçlarından biridir. Kurumlar KOBİ'lerin pazara girişlerinin önündeki engelleri kaldırarak ve destekleyerek pazardaki rekabeti koruyabilirler. Bu anlamda, rekabete dayalı bir ekonomik sisteme sahip olabilmek için sistemde bağımsız KOBİ'lerin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır (KOSGEB, 2003: 3).

1.3.6. Yabancılaşmayı Azaltma

Yabancılaşma, "herhangi bir bireyin toplumsal, kültürel ve doğal çevresi ile olan uyumun azalması, çevre üzerindeki denetim sisteminin etkisizleşmesi ve bu iki etkenin giderek bireyin yalnızlığına ve çaresizliğine yol açması" şeklinde tanımlanabilir (İraz, 2005: 236).

Özellikle sanayi devrimi sonucunda kırsal kesimden kent merkezlerine olan göç nedeniyle, temel amaçları üretim olan işletmelerde insan ilişkileri göz ardı edilmiş, çarpık kentleşme kişileri ve aileleri dayanışmacı sosyal ilişkilerden soyutlanmıştır. Bu süreç içinde bazı bireyler bu dönüşüme ayak uydurarak kendi sosyo-psikolojik pozisyonunu oluşturan yeni örgütsel kurallara uyumlaştırmıştır. Ancak çoğunluk ise, bu duruma adaptasyon sıkıntısı çekerek içe dönük yaşamış ve yabancılaşmıştır.

KOBİ'lerin organizasyon yapısının küçük olması ve çalışan sayısının az olması nedeniyle kişiler arası ilişkilerde genellikle karşılıklı güven ve anlayış ortamı mevcuttur. Buda işlerin yürütülmesinde çalışanların işe karşı olan bağlılığını ve sorumluluğunu arttırmakta, bu olumlu güdülenme sonucu kalite ve verimlilik de yükselmektedir.

1.3.7. Orta Sınıfın Korunması

Küçük ve orta ölçekli işletmeler ile "orta sınıf" kavramı arasında çok yakın ilişki vardır. Çünkü serbest piyasa ekonomisinin sağlıklı biçimde işlevini yerine getirebilmesi, bir başka deyişle, başarılı olabilmesi güçlü bir orta sınıfın varlığını gerektirir. Bu durum da KOBİ'lerin varlığı ile sağlanabilir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler sürekli bir

biçimde üretimin artırılması ve iyileştirilmesi için çaba harcarlarken, cesaret ve yaratıcılıklarını ortaya koyarlar. Böylece, orta sınıf, piyasa ekonomisinde çok önemli ekonomik ve sosyal işlemleri yerine getirirler. Özellikle bağımsızlıklarını yeni kazanan ve serbest piyasa ekonomisine geçiş süreci yaşayan Avrasya ülkelerinde öncelikle bu sürecin doğru ve hızlı işlemesi, topluluk halklarının ekonomik ve sosyal refah seviyelerinin yükseltilmesi, elde edilecek refahın toplumun tüm kesimlerine adil bir şekilde dağıtılabilmesi ve özel girişimciliğin geliştirilmesi yoluyla “orta sınıfın” oluşturulması gerekmektedir (Yılmaz, 2001: 240).

2. KOBİ'LERİN TEMEL VE FİNANSAL SORUNLARI

KOBİ'ler ülkelerin sosyo-ekonomik yapısında temel gücü olarak görülmektedir. Ancak gelişmekte olan ülkelerde bu işletmeler çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sorunların kaynağına bakıldığında bir kısmının işletme içi ve işletme dışı nedenlere dayandığı görülmektedir (Sarıaslan, 2001: 22). KOBİ'lerin karşı karşıya kaldıkları sorunlar aşağıdaki başlıklar altında toplanabilir:

- Yapısal Sorunlar,
- Tedarikle İlgili Sorunlar,
- Üretimle İlgili Sorunlar,
- Pazarlamayla İlgili Sorunlar,
- Yönetimle İlgili Sorunlar,
- Finansal Sorunlar.

2.1. Yapısal Sorunlar

KOBİ'lerin yapılarından kaynaklanan birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. KOBİ'lerin genel sorunlarına bakıldığında;

- KOBİ'lerin küresel anlamda meydana gelen gelişme ve değişimlere uyum sağlayamamaları,
- Sosyal, ekonomik ve siyasi koşulların rekabet için yeterli olmadığı,
- Teknolojik değişim ve bölgesel farklılıklardan çabuk etkilenmeleri,
- İç yapılarını, kendi iradeleri dışında oluşan şartlara göre yeniden düzenleyememeleri,
- Bu işletmelerde yeterince örgüt kültürünün oluşmaması,
- Yöneticilik ve mülkiyetin işletme sahibinde bütünleşmesi nedeniyle bilimsel olmayan tekniklerin kullanılması vb.,

- Fizibilite çalışmalarının yetersizliği,
- Ortak girişimlerde çekingenlik,
- İşletmeler arası işbirliği eksikliği,
- Kuruluş yeri seçimi ile ilgili sorunların yer aldığı görülmektedir. (Sarıaslan, 2001: 22).

2.2. Tedarikle İlgili Sorunlar

KOBİ'ler sipariş tarzı üretim yaptıklarından, ihtiyaç duydukları malzemeler, alacakları siparişe göre değişir. Sürekli olarak aynı malzemeyi kullanmadıklarından uzun vadeli malzeme tedariklerine gidemezler. Küçük ve orta ölçekli işletmeler sanayinin girdisi olan hammadde ve ara malların tedarikinde miktar, nicelik, zaman ve maliyet konularında sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

KOBİ'ler kendilerine gerekli olan hammaddeyi büyük işletmelerden daha pahalı ve elverişsiz ödeme şartları ile temin etmektedirler. Küçük işletmeler büyük miktarlarda girdi kullanmadıkları için indirimlerden de yararlanamamaktadırlar. Finansman sorunlarından dolayı çok büyük miktarlarda girdi alımına gidememektedirler. Girdi temini çok küçük partiler halinde yapıldığı için genelde ödemeler peşin veya büyük vade farkıyla yapılmakta, buna karşılık ürün vadeli satılmaktadır. Bu durumda girdi maliyetleri yükselmekte ve ödemeler dengesi bozulmaktadır. Büyük miktarda girdinin alınması halinde ise stok maliyeti artmaktadır (Akgemci, 2001: 22).

2.3. Üretimle İlgili Sorunlar

Küçük ve orta işletmelerin önemli sorunlarından birisi de üretim ile ilgilidir. Mal ve hizmet üretiminde genel olarak verimsizlik söz konusudur. KOBİ'ler geleneksel üretim metotları uygulanmaktadır. Daha çok iç piyasaya üretim yaptığından daha ucuz ithal ürünlerle rekabet etmek durumundadır. Üretimde, danışman kullanma alışkanlığı, proje hazırlama kültürü, teknolojiyi takip etmeme, AR-GE kullanımı görülmemektedir. Standartlara uygun üretim sıkıntısı nedeniyle ithalatla normal koşullarda rekabet edemeyeceği açıktır.

Yenilik ve değişiklikler konusunda üretim teknolojisindeki eksiklikler, yani kısaca teknoloji sorunu KOBİ'lerin üretim sorununu oluşturmaktadır. Üretim yönetimi

ve teknolojisindeki büyük bilgi eksikliğinin neden olduğu sorunların çözümlenmemesi, kalitesiz üretim, yüksek maliyet, hammadde, işgücü, makine, tezgah kapasitesi israfının daha da artmasına sebep olmaktadır (Özgen, 2003: 26).

Tüm bunlara ek olarak, KOBİ'ler kalite ve standardizasyon konusunda da önemli zorluklar yaşamaktadırlar. Eski teknolojilerin kullanılması, KOBİ'lerin dış pazarlardaki rekabet gücünü azaltmaktadır. Bugün, KOBİ'lerin kalite standartları belgeleri alabilmeleri için yüksek maliyetli ve detaylı çalışmaları gerektirmektedir. KOBİ'ler, sermayeleri sınırlı olduğu için, pazar şartlarının gerektirdiği stokları bulduramamaktadırlar. İstenilen yere taşıma, depolama gibi büyük işletmelerin yararlandığı araçlardan da yararlanamamaktadırlar.

2.4. Pazarlama İle İlgili Sorunlar

KOBİ'ler, yeni pazarlara girmekte ve onları tanımakta zorluk çekmekte öte yandan, bu mamullere ihtiyacı olan kişi ve kuruluşlarda, üretici ve tüketiciye yönelik bilgileri bulamamaktadırlar. KOBİ'ler tüketicilerin zevk ve tercihlerindeki hızlı değişmeleri izlemede ve bu değişikliklere ayak uydurmada da başarılı değildirler. Özellikle, sosyal ve ekonomik koşullardaki değişiklikler işletmelerde ciddi sorunlara yol açmakta, hatta işletmeleri başarısızlığa itmektedir. Pazar araştırmalarına gereken önemin verilmemesi, özellikle uluslararası pazarlara açılma sürecinde KOBİ'lerin olumsuz yönde etkilenmelerine ve sonuçta başarısız olmalarına neden olmaktadır.

Ayrıca KOBİ'ler, tanıtımlarını sağlayacak reklam yapabilme gücünden de yoksundurlar. Üretim örneklerinin teşhir ve sergilenmesinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bunun yanı sıra KOBİ'ler, değişime uyum sağlama, değişimi tahmin ve değişimi üretme konuları için Ar-Ge çabalarına girememektedirler. Oysa Ar-Ge'nin, değişimi izleme, değişimi gerçekleştirme ve değişimi işletmeye kazandırma gibi işlevleri bulunurken, aynı zamanda KOBİ'ler için bir rekabet aracı işlevi de vardır (Özgen, 2003: 36).

Bu açıklamalar ışığında KOBİ'lerin pazarlama fonksiyonu ile ilgili sorunlarını şu şekilde açıklayabiliriz (Akgemci, 2001: 23):

- Pazar oluşturmak ve yeni talep yaratmak amacıyla büyük harcamalarda bulunamamaları,

- Pazarlama tekniklerinden yararlanamama ve nitelikli pazarlama elemanlarının istihdam edilememesi,
- Ürünlerin kendileri dışında başka pazarlama firmaları tarafından pazarlanması ve siparişe göre üretim yapılması,
- Satış sonrası servis ve destek hizmetlerinin verilememesi,
- Etkin bir fiyat politikasının tespit edilememesi,
- Daha çok siparişe göre üretim yapılmasından kaynaklanan satış planlamasının yapılamaması,
- Hedef pazarların araştırılması, bulunması ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapacak kurumsal bir pazarlama servisinin olmaması,
- Daha çok fason üretim yaptıkları için pazara hitap edilecek malın geliştirilememesi,
- Pazarın büyüklüğü ve potansiyeli,
- Söz konusu malın müşterinin istediği zaman ve koşullarda sağlanamaması.

Yurt içi pazarlardaki pazarlama faaliyetlerinde, bu gibi sorunlarla karşılaşan KOBİ'ler, bunların bir uzantısı olarak sonuçta ihracat faaliyetlerinde de başarılı olamamaktadırlar. Yeterli bir pazarlama bilincine sahip olmayan KOBİ'lerin çekindikleri en önemli konu, dış pazarlarda rekabet edip edemeyecekleridir. Gerek standart, gerekse de kalite bakımından yeterli rekabet gücüne sahip olmamaları, KOBİ'lerin dış pazarlara açılmasını engelleyici bir rol oynamaktadır (Özgen, 2003: 36).

2.5. Yönetimle İlgili Sorunlar

Küçük ve orta ölçekli işletmelerde, işletme yönetiminin bilgi, tecrübe ve eğitim yetersizlikleri bulunmakta ve bütün işletme fonksiyonları bir veya birkaç kişi tarafından yerine getirilmektedir. Bu durum, işletmenin yönetim fonksiyonunun yerine getirilmesinde sakıncalar ortaya çıkarmaktadır. Özellikle işletmedeki bütün fonksiyonların tek kişi tarafından yerine getirilmeye çalışılması, bu işletmelerin değişen

pazar ve ekonomik şartlarda işletme yöneticisinin işini zorlaştırmaktadır. Bu şekilde yönetimde uzmanlaşmanın göz ardı edilmesi, modern işletmecilik ilkelerine uyumu zorlaştırmaktadır (İraz, 2005. 249).

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin başarılı olmalarını engelleyen diğer bir sorun ise, işletme sahiplerinin teknik ve üretim süreci konusunda yeterli tecrübeye sahip olmalarına rağmen, diğer işletme işlevleri konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmamaları ve bu konudaki eksikliklere yönelik bir çaba sarf edilmemesidir. Öte yandan birinci yönetici durumundaki küçük ve orta boy işletme sahiplerinin çoğu kez ikinci yöneticiye sahip olmaması ve çalışanlara gerekli yetkiyi devretmemesi, işletmelerin esneklik ve canlılığının yitirilmesine neden olmaktadır. Genellikle mahalli gelişmeleri ve küçük fırsatları izleyebilen ve mikro sorunların üstesinden gelebilen bu işletmeler, makro ekonomik gelişmeleri izleyememekte; dolayısıyla önlemlerin alınmasında geç kalınmaktadır. Yeterli bilgi, eğitim ve tecrübe eksikliği, bunda önemli ölçüde etkili olmaktadır (Aypek, 2001: 144).

2.6. Finansal Sorunları

KOBİ'lerin karlılık ve verimliliklerini, diğer işletmeler karşısındaki rekabet imkanlarını, büyüme stratejilerini doğrudan etkileyen finansal sorunlar özel bir önem taşımaktadır (Gülerdi, 2005: 3). KOBİ'ler, finansal kaynaklardan sınırlı oranda yararlanmaktadırlar. Temin ettikleri kaynakları etkin kullanamadıklarından dolayı da finansal sıkıntılar yaşamaktadırlar. Finansman sorunları, KOBİ'lerin gelişme, modernleşme ve yatırım süreçlerini olduğu gibi üretimlerini ve verimliliklerini de olumsuz etkilemektedir.

KOBİ'lerin finansal sorunlarını finansal yönetim konusunda bilgi ve donanım eksikliği, finansal kaynak temin etmede güçlükler ve kredi maliyetleri, nakit, alacak yönetimi problemleri ve finansal kaynakların etkin kullanılamaması olarak sıralamak mümkündür.

2.6.1. Finansal Yönetim Konusunda Bilgi ve Donanım Eksikliğine İlişkin Sorunlar

İşletmeler varlıklarını devam ettirebilmek, büyümek ve gelişmek için parasal desteğe ihtiyaç duyarlar. Finansal yönetim; ihtiyaç duyulan paranın belirlenmesini, en

uygun maliyetlerle temin edilmesini ve etkin biçimde değerlendirilmesi süreçlerini kapsar (Büker ve Bayar, 2001: 3). Finans fonksiyonu işletme organizasyonu içinde önemli bir yer tutmaktadır. İşletmelerin dengeli biçimde gelişip büyüyebilmesi, olumsuz ekonomik şartlar altında varlığını sürdürebilmesi ve işletmelerin amaçlarına uygun kararların verilmesinde finans fonksiyonunun katkısı büyüktür. Ancak bu katkının elde edilebilmesi finans yöneticisinin işletme ile finansal piyasalar arasında kuracağı ilişkiye bağlıdır (Ercan ve Ban, 2005: 5–6). İşletme ile finansal piyasaların arasında sağlıklı ilişkilerin kurulması aşamasında finans yöneticisinin bilgi birikimi ve sahip olduğu donanım büyük önem arz etmektedir.

KOBİ'lerin büyük bir bölümünde işletmenin geleceği ve finansal yönetimin tüm önemli kararları (sermaye bütçeleme, sermaye yapısı ve kısa vadeli finans yönetimi) işletme sahibi ve ortakları, üst düzey yöneticiler tarafından verilmektedir. Türkiye'deki işletmelerin finans yönetiminin, muhasebe departmanına bağlı olarak örgütlendiği görülmektedir. Gerçekte olması gereken durum ise; muhasebenin, finans departmanının içersinde bir alt birim olmasıdır (Ercan ve Ban, 2005: 6). Sermaye bütçeleme, sermaye yapısı, kısa vadeli finans yönetimi ve finansal analiz vb. konularda finansal yönetimin KOBİ'ler tarafından öneminin yeterince anlaşılmadığı söylenebilir (Ziegler, 1990: 2). Dolayısıyla nakit, alacak ve stok yönetimi uygun biçimde yapılamamakta; sonuçta mevcut kıt kaynaklar etkin şekilde kullanılmayarak önemli ölçüde kaynak israfı da ortaya çıkmaktadır. Böylece sermaye eriyerek, işletme içi kaynak ihtiyacı sürekli olarak artmaktadır (Aypek, 2001: 145).

2.6.2. Finansal Kaynak Temin Etmede Yaşanan Güçlükler Ve Kredi Maliyetlerine İlişkin Sorunlar

KOBİ'ler genellikle ilk başlangıçta gereksinim duydukları kaynağı kişisel ve özel tasarruflarından yani özkaynakları ile karşılamak isterler. Bu yüzden işletme sahipleri (işletme yöneticileri ya da finans departmanı da denebilir) işe başlarken, o işin gerektirdiği ölçüde sermaye ile değil, belirtilen imkanların ortaya çıkardığı sermaye ile yetinmek durumunda kalmaktadırlar (İbaçoğlu, 2002: 33). Yetersiz sermaye ile işe başlama ve sabit varlıklara aşırı yatırım, işletmenin birkaç yıl içerisinde başarısızlığa uğraması ve varlığının sona ermesi ile sonuçlanabilir (Ceylan, 2003: 332).

KOBİ'lerin özkaynaklarının teminat için yeterli olmaması nedeniyle kaynak kullandıranlara yeterli güvence sağlayamamaları, dış kaynak bulmalarını güçleşmektedir. Özellikle KOBİ'lerin yönetim ve örgütlenmeleri, genelde bir muhasebe normuna uygun defter tutmamaları ve özsermaye/toplam varlık oranının düşüklüğü bankaların KOBİ'lere kredi verme konusunda çekimser davranmasına yol açmaktadır. Açılan kredilerde de KOBİ'ler miktar, vade, faiz oranı ve teminat açısından zorlu kredi koşullarına maruz kalmakta, finansman maliyetleri yükselmekte, buna bağlı olarak bankacılık sistemine başvurmayı pek tercih etmemektedirler (Oktay ve Güney, 2002: 6).

KOBİ'lerde, işletme sahibinin işletmesiyle özdeşleşmesi ve bir kader birliğine girmiş olması, bu işletmelerin kredilendirilmesi şartlarında da etkisini göstermektedir. Nitekim KOBİ'ler kredilendirilirken, kredi verilen işletmenin performansı ve ödeme gücünden ziyade işletme sahibinin kişi olarak gösterebileceği teminatlara bakılmaktadır. Ancak işletme sahibinin kredibilitesine bakılması işletme sahibi için bazı riskleri oluşturmaktadır. Çünkü işletme sahibinin mal varlığının teminat olarak gösterildiği bir kredide, işletmenin iflası durumunda küçük işletme sahibi, işletmesindeki varlıklara ilave olarak tüm kişisel varlığını da kaybetmek durumunda kalmaktadır. Böyle bir risk dolayısıyla işletme sahipleri, kredi kullanmakta çekimser kalmaktadır (Akgemci, 2001: 32).

Ayrıca, KOBİ'lerin devlet teşvikleri gibi düşük faizli kredilerden yararlanma olanakları olmakla birlikte, bu mali tabloların teşvik almak için gerekli olan asgari sermaye tutarını karşılayamaması nedeniyle KOBİ'lerin bu teşviklerden yararlanarak finansman sorunlarını çözmek için kullanması sınırlı olmaktadır (Aras, 2001: 3).

2.6.3. İşletme Sermayesi Yönetimine İlişkin Sorunlar

KOBİ'lerin yatırım yapmayı genelde duran varlık satın almak şeklinde algılamaları, kuruluş aşamasından hemen sonra işletme sermayesi sorununu ortaya çıkarmaktadır. Kronik enflasyon, yüksek faizler, finansal dalgalanmalar da KOBİ'lerin işletme sermayesi eksikliğini artırmaktadır. İşletme sermayesi sorunlarının başında nakit yönetimi, alacakların yönetimi, stok yönetimi alanlarında sorunlar gelmektedir.

İşletme sermayesi sorunlarından birincisi nakit yönetimidir. İşletmelerin nakitlerini kasada bulunan paralar ile bankalarda bulunan tüm mevduat hesapları oluşturur. Nakit yönetimi; para giriş ve çıkışlarını tahmin etmek, elde tutulacak,

optimum para mevcudunu saptamak, para girşlerini hızlandırmak, para çıkışlarını yavaşlatmak ve para mevcudunu en iyi şekilde değerlendirmektir (Akgüç, 1998; 210). Ödemelerin zamanında yapılması için bazı tedbirlerin sürekli olarak alınması önemlidir (Ercan ve Ban, 2005: 288).

İşletmenin nakit tutmalarını olumsuz yönde etkileyen başlıca faktörler nakit akışlarının zaman uyumunun olmaması, alış ve satış politikalarına göre kredili alım ve satım işlemlerinin vadeleri, işletmenin borçlarının vadeleri, ödeme planları, işletmenin dönemsel tüm alış ve satışlarında yaşanan dalgalanmalar şeklinde özetlenebilir (Okka, 2005: 188).

İşletme sermayesi içerisinde KOBİ'lere sorun çıkaran önemli diğer bir unsur alacakların yönetimidir. İşletmelerin özellikle müşterilerine yaptıkları kredili satışlar sonucu oluşan kısa vadeli alacakları ile belli bir vade için müşterilerini finanse etmektedirler. Bu durum işletmenin sınırlı kaynaklarını müşterilerine tahsis ettikleri anlamına gelmektedir. Genellikle KOBİ'lerin kaynak maliyeti büyük işletmelere göre daha yüksek olduğundan bu firmalarda kredili satışların optimal seviyede kalması önem arz etmektedir.

KOBİ'lerin alacakların yönetilmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Etkili bir alacak tahsilat politikasının olmaması dolayısı ile alacak tahsilatında sorunlar yaşanması (Yörük, 2001: 68),
- Genel olarak kredili satışlarda teminat eksikliği yüzünden, alacakların bir kısmının değersiz hale düşebilmesi,
- Etkili bir kredili satış politikasının olmaması dolayısı ile alacakların çok yüksek seviyelere ulaşabilmesi ve bunun beraberinde getirdiği alacakların finansmanı sorunu,
- Yeni finansal tekniklerden biri olarak kabul edilen faktoring işleminden yararlanma düzeyinin azlığı (Akdiş ve Bayrak, 2000).

İşletme sermayesi yönetiminde KOBİ'ler için sorun teşkil eden diğer önemli bir unsur stokların yönetimidir. Hizmet işletmeleri dışındaki tüm işletmelerin varlıkları

içesinde önemli yer tutan stoklar, işletmelerin mal üretmeleri veya satmaları için çok gerekli bir yatırımdır. Stokların likiditesinin düşük olması, üretim ve satış hacimleri açısından yeteri miktar stok bulundurulması gerekliliği, önemli miktarda kaynakların stoklara bağlanması vb. nedenler KOBİ'ler açısından stok yönetimini önemli kılmaktadır (Erdoğan, 2011; 150).

KOBİ'lerin çeşitli malzemelere ilişkin sipariş hacmi, büyük işletmelere göre daha düşük seviyede kalmaktadır. Bu işletmeler, büyük işletmelere göre finansman ve çalışma sermayesi bakımından daha kısıtlı imkanlara sahip olduklarından malzeme alırken sipariş miktarlarında bu kısıtlamaları da göz önüne alarak sipariş vermek zorunda kalmaktadırlar (Yanmaz, 2004: 4).

Ayrıca, işletmelerin sektörel konumları ve ürün çeşitlerine göre stokları da değişkenlik gösterir. Stokların maliyeti ile stokta mal bulundurmanın getireceği kazanç durumları analiz edilerek, en uygun stok miktarlarına karar verilir. İşletmeler stok temin etme, stokta bulundurma ve az stokla çalışmanın getirdiği maliyetleri de karşılamak zorundadırlar.

Finansal yapıları güçlü olmayan işletmelerin stok kontrolünde başarısız olmaları ile ürün maliyetleri yükselir. Ayrıca, KOBİ'lerin düzensiz stok politikası müşteri kaybına yol açmaktadır. Bu işletmelerin yöneticilerinin doğru stok denetimi yapmanın önemini algılayamamaları ya sermayelerini gereğinden çok stoğa bağlamalarına ya da bozulma yoluyla stoklarda israfa neden olmaktadır. Bazen de pazar fırsatlarına göre yetersiz düzeyde stokla karşılaşma durumunda kalmaktadırlar (Oktay ve Güney, 2002: 5).

2.6.4. Sermaye Piyasasından Yararlanmaya İlişkin Sorunlar

Türkiye'de KOBİ'lerin SPK'nın borsaya kotasyon koşullarını karşılayamamaları ve geleneksel yapıları, sermaye piyasalarından fon temin edememelerine yol açmaktadır. Burada belirtilen temel yapısal sorunlara ek olarak Türkiye'nin sahip olduğu ekonomik potansiyele, insan gücüne ve son yıllarda gerçekleştirilen hukuki ve kurumsal alt yapıya rağmen, yabancı sermaye girişi açısından da yetersiz durumda olduğu görülmektedir.

Geleneksel yapıları nedeniyle işletme sahiplerinin ortak alma konusundaki olumsuz tutumları da KOBİ'lerin sermaye piyasalarına girmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Genellikle, işletme sahibi ile yöneticinin aynı olduğu bir aile şirketi olma özelliği gösteren KOBİ'lerde, yönetimi kaybetme, başkalarına hesap verme ve kar paylaşma endişesi bu şirketlerin halka açılmasında önemli bir engel oluşturmaktadır (Erkumay, 2000: 12).

Ayrıca, birçok girişimci kamu düzenlemelerinden kaçınmak amacıyla küçük kalmayı tercih etmektedir. Kamu otoriteleri tarafından fark edilmeyecekleri ve zorlandıklarında mevzuat dışı işlemlere girebilme esnekliğini taşıyacakları için işletmelerin küçük kalmayı avantajlı bulması, sermaye piyasasına girme konusunda bir engel oluşturmaktadır. Ayrıca, sermaye piyasası araçlarının ihracında katlanılacak maliyetleri bu şirketlerin karşılamasının güç olması, KOBİ'lerin sermaye piyasalarına girmelerini güçleştirmektedir. Bu maliyetleri göze alarak sermaye piyasalarına giren işletmelerin yatırım aşamasında olmaları nedeniyle kar dağıtamamaları ise, bu şirketlere olan ilgiyi olumsuz etkileyerek hisse senedi ya da tahvil ihracı yoluyla finansal piyasalardan fon sağlamalarını güçleştirmektedir (Erkumay, 2000: 13).

Ayrıca, KOBİ'lere sunulan finansman dışı desteklerin de yeterince gelişmediği, kamu sektörünün talebi karşılamada yetersiz kaldığı, özel sektörün ise, bu alanda aktif bir şekilde rol alacak kurumsal kapasiteye sahip olmadığı görülmektedir (OECD, 2005: 8-10).

3. KOBİ'LERİN FİNANSAL SORUNLARI: KARABÜK İLİ ALAN ARAŞTIRMASI

Alan çalışması Karabük İl'inde gerçekleştirilmiştir. Aşağıda il'in demografik ve ekonomik özellikleri yer almaktadır. Karabük İl'i KOSGEB tarafından TR81 alt bölgesi içerisinde Zonguldak, Bartın illeri ile birlikte aynı grupta değerlendirilmektedir.

3.1. Karabük İli'nin Tanıtımı

Cumhuriyet ve sanayi kenti olan Karabük, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer almaktadır. Bartın, Kastamonu, Çankırı, Bolu ve Zonguldak illeri ile komşu olan Karabük; Eflani, Eskipazar, Ovacık, Safranbolu ve Yenice ilçeleri ile birlikte 4.145 km² yüzölçümüne sahiptir. Ankara'ya 217 km ve İstanbul'a 385 km uzaklıkta olan Karabük, Ankara-Zonguldak demiryolu güzergahında bulunmaktadır. Karabük, bir cumhuriyet dönemi kenti olsa da, Safranbolu ve Eskipazar ilçeleri oldukça eski birer yerleşim merkezidir.

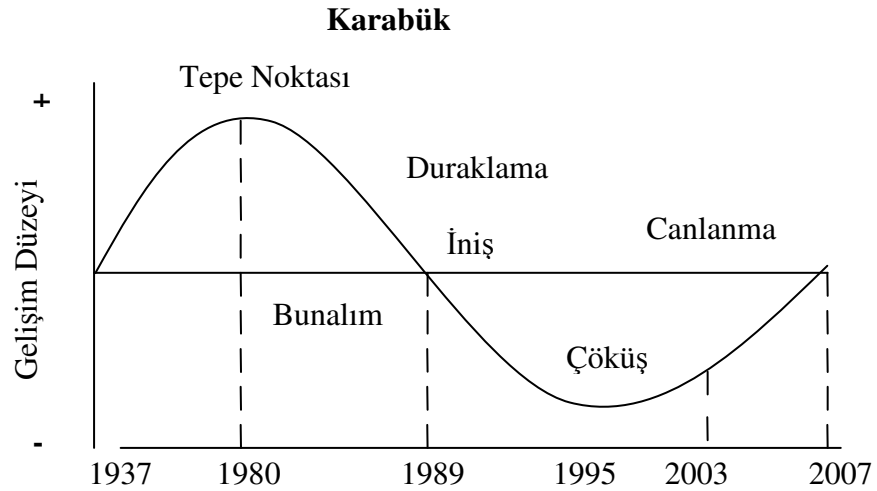
Karabük'ün yüzölçümünde yaklaşık %70'lik oranla ormanlar önemli bir paya sahiptir. Zengin mermer yatakları, çakmak taşı, kömür yatakları, alçı taşı, gnays, bazalt, dolomit ve kuvarsit madenleri rezervine sahiptir. Birinci derece deprem kuşağında yer almasına rağmen günümüze kadar hasar verici şiddette depreme rastlanmamıştır. Karabük'te Demir-Çelik Fabrikalarının 1937 yılında temellerinin atılmasıyla hızla artan nüfus, 1990 yılından sonra negatif iç göçe bağlı olarak azalmaktadır. Karabük'ün sosyo-ekonomik durumu demir-çelik endüstrisi ve bu endüstriye dayalı olarak gelişen yan sanayiler ve ticaret sektörü ile gelişmiştir. Karabük, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre 2009 yılında yapılan yeni teşvik sisteminde üçüncü bölgede yer almıştır. Karabük Organize Sanayi Bölgesi büyük oranda tamamlanmış olup girişimcilere hizmet sunmaktadır. İl genelinde okuma-yazma oranı % 89'dur.

İlin kuruluşunda ve gelişmesinde, Karabük Demir-Çelik Fabrikaları lokomotif rol oynamıştır. İşletme 1995 yılında özelleştirilerek Kardemir A.Ş. adını almış ve bu tarihten itibaren gerçekleştirilen modernizasyon yatırımlarıyla üretimini çeşitlendirerek artırmıştır. İlin ikinci önemli istihdam alanı olan hazır giyim sanayii, 1990'lı yıllarda gelişmeye başlamış, 1995 yılından itibaren önemli ilerlemeler katetmiştir. Gıda, imalat sanayi önemli istihdam sağlayan bir başka sektördür. Unlu mamuller, şekerleme, et ve süt işleme tesisleri önemli üretim alanlarıdır. Orman ürünleri endüstrisi yeteri kadar

gelişmemiştir. Bunların dışında madencilik, döküm, çelik konstrüksiyon, makine imalat ve kimya alanında da istihdam sağlayan işletmeler bulunmaktadır. Karabük'te, Karabük Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 1.200, Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 500 olmak üzere toplam 1.700 faal işletme bulunmaktadır.

Karabük İli'nin önemli ekonomik faaliyetlerinden birisi de turizmdir. İl genelinde koruma altında bulunan 1.254 adet tescilli yapı bulunmaktadır. Bunlardan yaklaşık 1.100 tanesi, Anadolu kent kültürünün seçkin örneklerini sergileyen Safranbolu'dadır. Eskipazar ilçesinde yer alan Hadrianapolis antik kenti ise, henüz turizme açılabilmiş değildir. İlimizdeki mevcut turizm yatırımlarını çoğunlukla tarihi değerlere dayalı olduğu söylenebilir (Karakaya, 2010:456).

Karabük İli'nin ekonomik gelişim sürecinin önemli evreleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Karabük İl'inin Gelişim Süreci

Şekilde gösterilen önemli evrelere ilişkin kısa açıklamalar aşağıdaki gibidir:

- 1937 Karabük Demir ve Çelik Fabrikalarının temellerinin atılması,
- 1980 Kentin ekonomik açıdan zirveye ulaştığı yıl,
- 1989 Genel Grev sonucu Demir-Çelik Fabrikalarının Ekonomik durumunun kötüleşmesi,
- 1995 Özelleştirme ve kentin ekonomisinin belirsizlik ve krize sürüklenmesi,

- 2003 Kardemir'in yeniden yapılanması ve yükselişe geçmesi,
- 2007 Karabük Üniversitesi'nin kuruluşu ve kentin yeni bir ivme kazanması (Karakaya, 2010: 457).

3.2. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu araştırmanın temel problemi, şu şekilde belirlenmiştir:

Karabükteki KOBİ'lerin finansal sorunlarının kaynakları nelerdir?

Anket formundaki fonksiyonel değişkenlerin her biri araştırmanın bir problemini ifade etmektedir. Araştırmanın alt problemleri kullanılan istatistik yöntemlere uygun biçimde sunulmuştur.

3.2.1. Fonksiyonel değişkenlere İlişkin Alt Problemler

One-Sample t testinin uygulandığı fonksiyonel değişkenlere ilişkin olarak belirlenen problem cümleleri aşağıda sunulmuştur.

1. Finansal yönetim konusunda bilgi ve donanım eksikliğine ilişkin sorunların kaynağı nelerdir?
2. Finansal kaynak temin etmede yaşanan güçlükler ve kredi maliyetlerine ilişkin sorunların kaynağı nelerdir?
3. İşletme sermayesi yönetimine ilişkin sorunların kaynağı nelerdir?
4. Sermaye Piyasasından yararlanmaya ilişkin sorunların kaynağı nelerdir?

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın problem cümlesi ve alt problemlerine göre hipotezler oluşturulmuştur.

Araştırmanın problem cümlesine ilişkin oluşturulan ana hipotez aşağıdaki gibidir:

H_1 : Karabükteki KOBİ'lerin finansal sorunları vardır.

Araştırmanın fonksiyonel değişkenlerine ilişkin hipotezler oluşturulmuş. One-Sample t testi ile ilgili olan bu hipotezler, araştırmanın amacına uygun olarak aşağıda sunulmuştur:

H_{FD1} -Finansal yöneticilerin finansal yönetim konusunda bilgi ve donanım eksikliği bulunmaktadır.

H_{FD2} -KOBİ'ler finansal kaynak temin etmede sorunlar yaşamaktadır.

H_{FD3} - KOBİ'ler işletme sermayesi yönetiminde sorunlar yaşamaktadır.

H_{FD4} - KOBİ'ler sermaye piyasalarından yararlanma konusunda sorunlar yaşamaktadır.

3.4. Araştırmanın Amacı

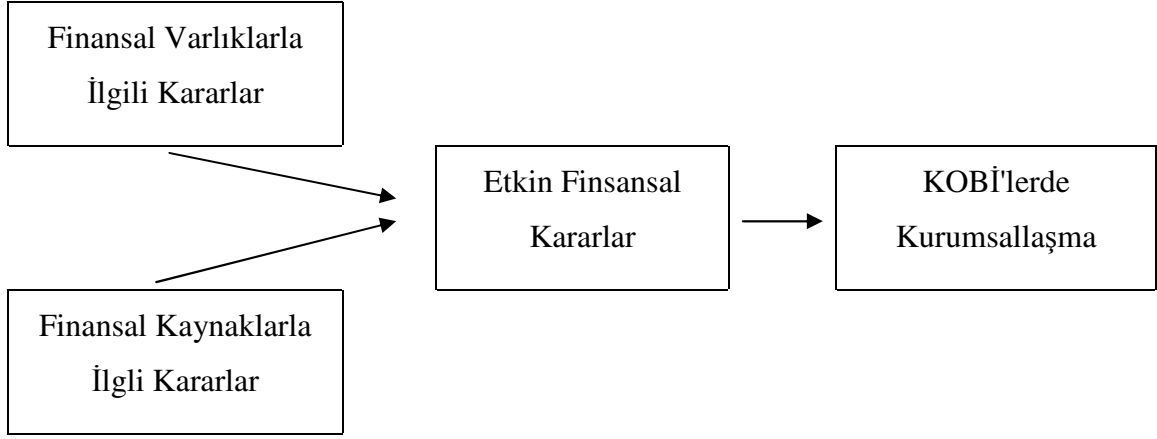
Bu araştırmanın amacı, Türkiye genelinde teorik bir değerlendirme yaptıktan sonra Karabükte faaliyet gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin finansal sorunlarını tespit etmektir.

3.4.1. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın ana kütlesi, Karabük İl'inde faaliyette bulunan ve istihdam durumuna göre 10 ve üzeri işçi çalıştıran 339 işletme oluşturmaktadır. Araştırmanın kapsamındaki KOBİ'lerin listesi Karabük Ticaret ve Sanayi Odası ve Karabük İşgücü Piyasası Analiz çalışması verilerinden temin edilmiştir. Bu verilere göre, örneklem büyüklüğü 60 işletme olarak belirlenmiştir.

3.4.2. Araştırmanın Modeli

Araştırmada; eldeki problemi, bu problemle ilgili durumları ve değişkenleri tanımlamayı amaçlayan tanımlayıcı araştırma modeli (Kurtuluş, 2004: 252) kullanılmış olup araştırmanın modeli şekil 2.'de sunulmuştur.

Şekil 2. Araştırmanın Modeli

3.5. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler

3.5.1. Araştırmanın Yöntemi

Karabükte faaliyet gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin finansal sorunların tespitine yönelik olan veriler anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır.

Ankette KOBİ'lerin özelliklerini belirleyici 5 adet tanımlayıcı değişken ve KOBİ'lerin finansal sorunlarına yönelik 4 adet fonksiyonel değişken ile ilgili sorular sorulmuş ve 5'li Likert yöntemi (1 Hiçbir Zaman, 2 Nadiren, 3 Ara Sıra, 4 Bazen, 5 Her Zaman) uygulanmıştır.

Araştırma kapsamındaki KOBİ'lerin tanımlayıcı bilgileri ile ilgili veriler, sayı ve yüzdeler şeklinde değerlendirilmiştir. Fonksiyonel değişkenlerle ilgili veriler ise, üzerinde çalışılan değişkenlerin hipotez testinde öngörülen bir değerden farklı olup olmadığının araştırılmasında One-Sample t testi kullanılarak analiz edilmiştir (Altunışık, vd., 2006: 318).

One-Sample t testi aşağıdaki gibi yorumlanır:

$p < 0,01$ Çok önemli düzeyde anlamlı,

$p < 0,001$ İleri düzeyde anlamlı,

$p < 0,05$ Önemli düzeyde anlamlı,

$p > 0,05$ Anlamlı bulunmaması ifade etmektedir.

3.5.2. Araştırmada Kullanılan Teknikler

Karabükte faaliyette bulunan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere anket uygulaması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Anket yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. İlk etapta pilot bir anket uygulanmış olup anket sonuçlarından elde edilen bilgiler doğrultusunda II. anket hazırlanmış olup KOBİ'ler üzerinde uygulanmıştır.

Bu araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 18.0 istatistik paket programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiklere ulaşılmıştır. Sonuçlar bilimsel çerçevede değerlendirilip, finansal sorunlar ortaya konulmaktadır.

3.6. Araştırma Bulguları ve Analiz

Araştırma çerçevesinde elde edilen verilerin analizi araştırmanın amacına uygun olarak tanımlayıcı ve fonksiyonel değişkenler olarak aşağıda sunulmuştur.

3.6.1. Tanımlayıcı Bilgilere İlişkin Bulgular

Araştırma çerçevesinde görüşülen KOBİ'lere ilişkin veriler, sayılar ve yüzdeler şeklinde değerlendirilmiş olup bulgular Tablo 3.1.'de sunulmuştur:

Tablo 3.1. KOBİ'lerin Tanımlayıcı Özellikleri

Özellikleri	Dağılımı	Sayı	%
Kuruluş Yılı	2000 Yılı ve Öncesi	50	83,3
	2001 - 2010	10	16,7
Hukuki Yapı	Şahıs Şirketi	8	13,3
	Limited Şirket	42	70
	Anonim Şirket	10	16,7
Ortak Sayısı	1 - 5 Kişi	8	13,3
	6 - 10 Kişi	42	70
	11 Kişi ve Üstü	10	16,7
Sektör	Demir Çelik	36	60
	Tekstil - Konfeksiyon	15	25
	Kereste ve Orman Ürünleri	9	15
Yönetim Sorumlu Kişi Sayısı	1 - 3 Kişi	55	91,7
	4 - 5 Kişi	5	8,3
Finansman İşleri	Finansman Bölümü	10	16,7
	Muhasebe Bölümü	30	50
	Şirket Sahibi veya Ortakları	20	33,3

Tablo 3.51'den de görüldüğü gibi anketi cevaplayan KOBİ'lerin %83,3'ü 2000 ve öncesinde, %16,7'si 2001 ile 2010 yılları arasında kurulmuştur. Bu işletmelerden %13,3'ü şahıs şirketi, %70'i limited şirket, %16,7'si anonim şirketten oluşmaktadır. Ortak sayısına baktığımızda %13,3'ü bir ile beş ortaklı, %70'i altı ile on ortaklı, %16,7'si on bir ve üstü ortaklı işletmelerdir. Bu işletmelerin faaliyet gösterdikleri sektörlere baktığımız da %60'ı Demir Çelik, %25'i Tekstil - Konfeksiyon, %15'i Kereste ve Orman Ürünleri sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Yönetimden sorumlu kişi sayısına baktığımız zaman işletmelerin %91,7'sinde yönetimden sorumlu kişi sayısı bir ile üç kişi arasında, %8,3'ünde ise dört ile beş kişi arasında bulunmaktadır. Son olarak işletmelerde finansmanla ilgili işlerin %16,7'si finansman bölümü tarafından, %50'si muhasebe bölümü tarafından, %33,3'ü ise şirket sahibi veya ortakları tarafından yürütüldüğü tespit edilmiştir.

3.6.2. Finansal Yönetim Konusunda Bilgi ve Donanım Eksikliğine İlişkin Sorunlar

Analize dahil olan işletmelerin finansal yönetim konusunda bilgi ve donanım eksikliklerine ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 3.2'de sunulmuştur.

Tablo 3.2. İşletmelerin Finansal Yönetim Konusunda Bilgi ve Donanım Eksikliklerine İlişkin Değişkenler

Sorular	T	Sonuçlar	
Finansal kararlar en az lisans mezunu kişiler tarafından verilemektedir.	,690	,435	p>0,05 ^{ns}
Finansal kararlar finans departmanı tarafından verilemektedir.	,764	,492	p>0,05 ^{ns}
Finansal kararlarda işletmenin mali tablolarına başvurulmaktadır.	38,673	,000	p<0,001***
İşletme faaliyetlerinde elektronik bankacılık imkanlarına başvurmaktadır.	8,106	,000	p<0,001***
Finansal kararlar aşamasında alanında güncel raporlar incelenmektedir.	,400	,690	p>0,05 ^{ns}

Tablo 3.2'de görüldüğü üzere finansal kararlarda işletmenin mali tablolarına başvurulduğu ve işletmelerin faaliyetlerinde elektronik bankacılık imkanlarını kullandıkları değişkenleri ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur. Finansal kararların lisans mezunu kişiler tarafından verildiği, finansal kararların finans departmanı tarafından verilemekte olduğu ve finansal kararlar aşamasında alanında güncel raporlar incelendiği değişkenleri anlamsız bulunmuştur. H₁ hipotezi reddedilmiştir.

3.6.3. Finansal Kaynak Temin Etmede Yaşanan Güçlükler Ve Kredi Maliyetlerine İlişkin Sorunlar

Analize dahil olan işletmelerin finansal kaynak temin etmede yaşanan güçlükler ve kredi maliyetlerine ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 3.3'te sunulmuştur.

Tablo 3.3. Finansal Kaynak Temin Etmede Yaşanan Güçlükler Ve Kredi Maliyetlerine İlişkin Değişkenler

Sorular	t	Sonuçlar	
Finansal kaynak temininde sıklıkla yabancı kaynaklara başvurulmaktadır.	4,490	,000	p< 0.001 ***
Finansal kaynak temininde kısa vadeli satıcı kredilerine başvurulmaktadır.	5,388	,000	p< 0.001 ***
Finansal kaynak temininde kısa vadeli banka kredilerine başvurulmaktadır.	1,121	,271	p>0.05 ^{ns}
Finansal kaynak temininde uzun vadeli satıcı kredilerine başvurulmaktadır.	-,141	,889	p>0.05 ^{ns}
Finansal kaynak temininde uzun vadeli banka kredilerine başvurulmaktadır.	5,388	,000	p< 0.001 ***
Finansal kaynak kullanımında özkaynakla finansmana başvurulmaktadır.	-1,604	,609	p>0.05 ^{ns}
Kredi temininde maliyet açısından zorluklar yaşanmaktadır.	45,063	,000	p<0,001***
Kredi temininde bürokratik zorluklar yaşanmaktadır.	-6,278	,000	p<0,001***
Kredi temininde kefalet ve teminat zorlukları yaşanmaktadır.	11,580	,000	p<0,001***

Tablo 3.3'te görüldüğü üzere işletmeler finansal kaynak temininde yabancı finansal kaynakları sıklıkla kullandıkları, kısa vadede satıcı kredilerine, uzun vadede banka kredilerini başvurdukları, kredi temininde maliyet, bürokratik zorluklar, kefalet ve teminat zorlukları yaşadıkları değişkenleri anlamlı bulunmuştur. Finansal kaynak temininde kısa vadede banka kredilerine, uzun vadede satıcı kredilerine başvurdukları ve özkaynakla finansmana başvurdukları değişkenler anlamsız bulunmuştur. H₂ hipotezi kabul edilmiştir.

3.6.4. İşletme Sermayesi Yönetimine İlişkin Sorunlar

Analize dahil olan işletmelerin işletme sermayesi yönetimine ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 3.4'de sunulmuştur.

Tablo 3.4. İşletme Sermayesi Yönetimine İlişkin Değişkenler

Sorular	t	Sonuçlar	
İşletme faaliyetlerinin sürdürülmesi için yeterli düzeyde nakit vb. varlıklar bulundurulmaktadır.	1,000	,325	p>0.05 ^{ns}
İşletmenin nakit fazlasının değerlendirilmesinde uygun yatırım araçlarına başvurulmaktadır.	2,545	,016	p>0.05 ^{ns}
İşletmenin nakit fazlasıyla ilk madde ve malzeme alımına gidilmektedir.	42,179	,000	p<0,001***
İşletmenin nakit fazlasıyla borçların ödenmesi yoluna gidilmektedir.	-10,863	,000	p<0,001***
Toplam satışların içerisinde kredili satışların payı oldukça yüksektir.	42,179	,000	p<0,001***
Alacakların tahsilinde benimsenmiş kredi politikaları bulunmaktadır.	-2,000	,054	p>0.05 ^{ns}
Kredili satışlar genellikle çek, senet vb. araçlarla gerçekleştirilmektedir.	6,870	,000	p<0,001***
Kredili satışlar uzun vadeli olarak gerçekleştirilmektedir.	-14,246	,000	p<0,001***
Stok temininde düşük miktarda siparişler yapılmaktadır.	39,796	,000	p<0,001***
Stok temininde sınırlı çeşitlilikte stok bulundurulmaktadır.	-5,448	,000	p<0,001***
Stokların depolanmasında sorunlar yaşanmaktadır.	-,867	,392	p>0.05 ^{ns}
Stokların temininde satıcıların ağır vadeli satış şartlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.	13,304	,000	p<0,001***

Tablo 3.4’de görüldüğü üzere işletmenin nakit fazlasıyla, ilk madde ve malzeme alımı yoluna gittikleri veya borçlarını ödedikleri, toplam satışların içerisinde kredili satışların payının yüksek olduğu, kredili satışların genellikle çek, senet vb. araçlarla gerçekleştirildiği ve uzun vadeli olarak yaptıkları, stok temininde siparişleri düşük miktarda yaptıkları, sınırlı çeşitlilikte stok buldukları ve satıcıların ağır vadeli satış şartlarıyla karşı karşıya kaldıkları ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur. İşletme faaliyetlerinin sürdürülmesi için yeterli düzeyde nakit vb. varlıklar buldurulduğu, nakit fazlasının değerlendirilmesinde uygun yatırım araçlarına başvurulduğu, alacakların tahsilinde benimsenmiş kredi politikaları bulunduğu ve stokların depolanmasında sorunlar yaşandığı değişkenleri anlamsız bulunmuştur. H₃ hipotezi kabul edilmiştir.

3.6.5. Sermaye Piyasasından Yararlanmaya İlişkin Sorunlar

Analize dahil olan işletmelerin sermaye piyasasından yararlanmasına ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 3.5'te sunulmuştur.

Tablo 3.5. Sermaye Piyasasından Yararlanmaya İlişkin Değişkenler

Sorular	t	Sonuçlar	
İşletmenin yönetimini belli şahıslarda toplanması hissedarlar için önemlidir.	42,179	,000	p<0,001***
İşletmenin büyümesinde otofinansman önemli bir kaynaktır.	39,796	,000	p<0,001***
İşletme için mevcut teşvik tedbirleri önemlidir.	,704	,484	p>0,05 ^{ns}

Tablo 3.5'te görüldüğü üzere işletmede yönetimin belli şahıslarda toplanması hissedarlar için önemli olduğu ve işletmenin büyümesinde otofinansmanın önemli bir kaynak olduğu ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur. İşletme için mevcut teşvik tedbirlerinin önemli olduğu değişkeni anlamsız bulunmuştur. H_4 hipotezi kabul edilmiştir.

SONUÇ

Türkiye’de KOBİ’lerin ekonomik ve sosyal yapı içinde önemli rolleri bulunmaktadır. KOBİ’lerin bu rolleri istihdam, üretim ve yaratılan katma değer olarak ülke ve dünya ekonomisi içerisinde kendini göstermektedir.

KOBİ’lerin genel olarak karşılaştıkları sorunlar incelendiğinde bunların bir kısmının özellikle kendi yapılarından; bir kısmının ise, kendi yapıları dışındaki faktörlerden kaynaklandığını görülmektedir. KOBİ’lerin iç yapılarından kaynaklanan sorunları çözmek, kendi iç inisiyatifinde olduğundan olumsuzluklar tespit edilerek çözüm yoluna gidilebilmektedir. Fakat iç yapıları dışından yani inisiyatifleri dışındaki sorunlar genelde ekonomik yapıdan yani makro dengesizliklerden; özelde ise, ilişkide buldukları kurum ve kuruluşlardan kaynaklanmaktadır. Makro ekonomik sorunlar genelde ekonominin mali yapısı ve enflasyondan kaynaklanırken diğer sorunlar ise; bürokrasi, alt yapı, eğitim, teknoloji, iç ve dış ticari ve finansal sorunlar olarak ortaya çıkmaktadırlar.

Özellikle Türkiye’de sermaye piyasasının yeterince gelişmemesi, yüksek faiz oranları, krediler için teminat istenmesi, doğru ve şeffaf mali tablolara sahip olmaması, geleneksel bankacılık alışkanlıkları, etkin bir risk derecelendirme sisteminin olmaması vb. nedenlerle finansal kaynaklara erişimde sınırlamalar söz konusudur.

Dolayısıyla KOBİ yöneticilerinin üretim faktörlerinden biri olan sermayeyi daha etkin ve verimli kullanmaları gerekmektedir.

KOBİ işletmelerinde finansal yönetimden sorumlu kişi işletmenin içinde bulunduğu ekonomik konjonktür, endüstri, finansal kaynak maliyetleri gibi konuları sürekli olarak değerlendirmesi gerekir. İşletme için en uygun finansal yapıyı kurması için işletmenin ihtiyacı olan finansal kaynakların ne kadarının yabancı kaynak ne kadarının özkaynaklarla finanse edilmesi gerektirdiğine karar vermesi gerekir.

KOBİ’ler için diğer önemli bir sorunda elde edilen finansal kaynakların doğru kullanımı ile ilgilidir. Günümüzde finans bilimi fonların sağlanmasından daha çok etkin ve doğru kullanımı üzerinde yapılan çalışmalarla gelişimini sürdürmektedir.

Bu çalışmada, KOBİ'lerin finansman sorunlarını belirlemek, KOBİ sahiplerinin ve yöneticilerinin finansman araçlarını ne kadar bildiklerini ve kullanabildiklerini anlamak, finansman ve diğer sorunlara yaklaşımlarını, düşünce ve tutumlarını ortaya koymak amacı ile Karabük Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı ve Karabük İşgücü Analizi Alan Araştırmasından 10 ve üzerinde işçi çalıştırarak üretim faaliyetini gerçekleştiren 60 işletme seçilerek yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Anket sonuçlarına göre;

- İşletmelerin finansal yönetim konusunda bilgi ve donanım eksikliklerine ilişkin değişkenler incelendiğinde; finansal kararlarda işletmenin mali tablolarına başvurulduğu ve işletmelerin faaliyetlerinde elektronik bankacılık imkanlarını kullandıkları değişkenleri ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur.
- Finansal kaynak temin etmede yaşanan güçlükler ve kredi maliyetlerine ilişkin değişkenler incelendiğinde; işletmeler finansal kaynak temininde yabancı finansal kaynakları sıklıkla kullandıkları, kısa vadede satıcı kredilerine, uzun vadede banka kredilerini başvurdukları, kredi temininde maliyet, bürokratik zorluklar, kefalet ve teminat zorlukları yaşadıkları değişkenleri ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur.
- İşletme sermayesi yönetimine ilişkin değişkenler incelendiğinde; işletmenin nakit fazlasıyla, ilk madde ve malzeme alımı yoluna gittikleri veya borçlarını ödedikleri, toplam satışların içerisinde kredili satışların payının yüksek olduğu, kredili satışların genellikle çek, senet vb. araçlarla gerçekleştirildiği ve uzun vadeli olarak yaptıkları, stok temininde siparişleri düşük miktarlı yaptıkları, sınırlı çeşitlilikte stok bulundurdukları ve satıcıların ağır vadeli satış şartlarıyla karşı karşıya kaldıkları ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur.
- Sermaye piyasasından yararlanmaya ilişkin değişkenler incelendiğinde; işletmede yönetimin belli şahıslarda toplanması hissedarlar için önemli olduğu ve işletmenin büyümesinde otofinansmanın önemli bir kaynak olduğu ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur.

Anket uygulaması sonuçları göz önüne alındığında KOBİ'lerin gelişerek, rekabet güçlerini artırmaları, daha fazla istihdam, katma değer ve verimlilik elde etmeleri için bazı politikaların geliştirilmesi, uygulanması gerekmektedir. Bunları aşağıda şekilde özetlemek mümkündür;

- KOBİ'lerin finansal yönetimdeki yetersizliklerinin paralelinde KOBİ'leri finansman hakkında bilgilendirecek ve modern finansman tekniklerinin kullanımı konusunda yönlendirecek eğitim programları düzenlenmelidir.
- Kredi kullanan işletme sayısı, işletme başına kullanılan kredi miktarı, kredilerin vadesi, faiz oranı vb. kriterlere göre kredi imkanları yetersizdir. KOBİ'lere verilen kredilerin şartları iyileştirilmelidir.
- KOBİ'ler ağır teminat şartlarından dolayı kredi almada büyük sıkıntılar çekmektedirler. Banka kredilerinde teminat problemlerinin giderilmesi için faaliyet gösteren kredi garanti kuruluşlarının sayıları artırılmalıdır.
- KOBİ'lerimiz özkaynak ve banka kredisi finansmanı harici finansman yöntemlerini çok fazla kullanmamaktalar. Bu gerçekten hareketle faktoring, leasing gibi alternatif finansman yöntemlerinin daha yaygın kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- KOBİ'lerin yaşadıkları finansman sorunlarına yönelik KOSGEB tarafından internet ve diğer araçlarla yapılan bilgilendirilme yolları artırılmalıdır.
- KOSGEB'in KOBİ'lere yönelik hizmet ağı ve hizmet kalitesi artırılmalıdır.
- KOBİ'lere kuruluş aşamasından gelişim aşamasına kadar uzun ve orta vadeli kredi sağlayan bölgesel/yerel finans şirketleri kurulmalıdır.
- Avrupa Yatırım Bankası'nın verdiği kredilerden ve Avrupa Birliği fonlarından yararlanmaları için küçük ve orta büyüklükteki işletmeler bu konularda yönlendirilmeli ve bilgilendirilmelidir.

- KOBİ Bankası oluşturulmalı ve geliştirilecek ürünler özellikle KOBİ'lerin makina ve teknolojilerini geliştirmeye yönelik orta vadeli krediler olmalıdır.

KAYNAKLAR

Akgemci, T. (2001). Kobilerin Temel Finansman Sorunları ve Sağlanan Destekler, KOSGEB,Ankara.

Akgemci, T. (2011). Kobilerin Temel Finansman Sorunları ve Sağlanan Destekler, KOSGEB, Ankara.

Akgüç, Öztin. (1998). Finansal Yönetim, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.

Altunışık, R. Coşkun, R. Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Sakarya Yayıncılık, İstanbul.

Aras, G. (2001). KOBİ'lerin Sermaye Piyasası Yoluyla Fon Sağlama Olanakları: Tezgahestü Piyasalar ve Risk Sermayesi Finansman Modeli, 1.Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir, 18-21 Ekim, 22-37.

Arslan, Ö. (2003). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Çalışma Sermayesi ve Bazı Finansal Yönetim Uygulamaları, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(1):42-57.

Aypek, N. (2001). KOBİ Finanslama Sürecinde Yeni Finansman Teknikleri,” 1.Avrasya Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Kongresi, Biskek- Kırgızistan 23-26 Haziran, 145.

BMGYGM (2005); “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik,” <http://rega.basbakanlik.gov.tr/index.aspx#>, (Erisim Tarihi: 14.09.2006).

Bulmuş, İ., Oktay, E. ve Törüner, M. (1990). Küçük Sanayi İşletmelerimizin Konumu Önemi ve A.T.'a Giderken Karşılaşılabilecek Sorunlar İle Çözüm Yolları" Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara.

Büker, S. ve Doğan, B. (2001). Finansal Yönetim, Anadolu Üniversitesi Ders Kitabı, Eskişehir 5(6):121-147.

Ceylan, A. (2003). İşletmelerde Finansal Yönetim, Ekin Yayınevi, İstanbul.

Ceylan, A. ve Korkmaz T. (2002). Working Capital Management in SMEs,” 2. Joint International Symposium, Karvina, 17-19 Haziran:3.

Demirdöğen, O. (2004). Küçük işletme yönetimi ve Stratejik planlama, Bizim Büro Basımevi, Ankara.

DİE. (2002). Türkiye Ekonomisi İstatistik ve Yorumlar, DİE Yayınları, Ankara.

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE). (2002). Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=28 (Erişim Tarihi: 15.12.2012)

DPT. (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Sanayi Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT Yayınları, Ankara.

Ekin, N. (1997). Küresel Bilgi Çağında Eğitim, Verimlilik ve İstihdam, İstanbul Ticaret Odası Yayını, Yayın No: 43, İstanbul.

Ekinci, M.B. (2003). Türkiye’de KOBİ’lerin Kurumsal Gelişimi ve Finansal Sorunları, AKSON Araştırma Raporları, İstanbul:5.

Ercan, K. ve Ban, Ü. (2005). Değere Dayalı İşletme Finansı Finansal Yönetim, 2. Basım, Gazi Kitabevi, Ankara.

Erdoğan, Muammer. (2011). Finansal Yönetim, 2. Basım, Bizim Büro Basımevi, Erzurum.

Erkumay, M. A. (2000). KOBİ’lerin Sermaye Piyasası Olanaklarından Faydalandırılması, SPK Ortaklıklar Dairesi, Ankara.

Gülerdi, K. (2005). KOBİ’ler ve Finansal Hizmetler, Finans Kulüp Konferanslar Dizisi-V, Türkiye Halk Bankası AS,25 Mayıs, İstanbul, 2. http://www.finanskulup.org.tr/assets/sunum/Kemal_Gulerdi_kobiler_finansal_hizmetler.pdf, (Erişim Tarihi: 09.11.2012).

İbaçoğlu, G. A. (2002). KOBİ’lerin Finansman Kaynakları ve Türkiye Uygulaması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Sermaye Piyasası ve Borsa Anabilim Dalı, İstanbul, 33.

İraz, R. (2005). Girişimcilik ve KOBİ’ler, Birinci Baskı, Çizgi Kitabevi, Konya.

İTO (2005); 2004 Yılı İstanbul Küçük Sanayi Kapasite Kullanım Araştırması, Yayın No: 2005/30, <http://www.ito.org.tr/ITOPortal/Dokuman/Kitaplar/2005-30.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.11.2012).

Karabıçak, M. KOBİ'lerin Kredi Yoluyla Finansmanı", [ttp://www.kobinet.org.tr](http://www.kobinet.org.tr) (15.11.2012).

Karakaya, A. (2010). Kuruluşundan Bugüne Karabük ve Demir Çelik Sempozyumu, TBMM Basımevi, Ankara:456-457.

KOSGEB (2003). KOBİ Ekonomisi (Tarihi Gelişimi), KOSGEB Yayınları, Ankara.

KOSGEB (2005). Kalkınma Araştırma Raporu-2005, <http://www.kosgeb.gov.tr/Yayinlar/default.asp?Action=...&ID=193>, (Erişim Tarihi: 08.10.2012).

Küçükçolak, R. A. (1998). KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Sermaye Piyasası Yoluyla Çözümü, Birinci Baskı, İMKB, İstanbul, 39–139.

Melemen, M. (2001). "Kobilere Yönelik İhracat Teşvik Politikalarının Etkinliğini Artırıcı Bir Model Olarak Sektörel Dış Ticaret Şirketlerinin İncelenmesi", Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Müftüoğlu, T. (2007). Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler KOBİ'ler, Turhan Kitabevi, Ankara.

Müftüoğlu, T. (1991). Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler: Sorunlar Öneriler, 2.Baskı,Sevinç Yayınları, Ankara.

Müftüoğlu, T. (1997). Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler: Sorunlar Öneriler, EGS Bank Yayınları,No:6, Ankara.

OECD. (2005). Türkiye'deki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Mevcut Durum ve Politikalar," <http://www.oecd.org/dataoecd/37/37/33705673.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.11.2012).

OECD. (2004). 3 The İstanbul Ministerial Declaration on Fostering the Growth of Innovative and Internationally Competitive SMES.

Okka, O. (2005). Finansal Yönetime Giriş, 1. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Oktay, E. ve Altekin, G. (2002). 21. Yüzyılda KOB_'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri", KKTC, http://www.emu.edu.tr/smeconf/turkcepdf/ertan_oktay.pdf#search=%22leasing%20kullan%C4%B1m%20oranlar%C4%B1%22, (Erişim Tarihi: 12.10.2012).

Özdoğan, O. (2001). Alternatif Bir Finansman Aracı Olarak Angel Finanslama ve Kuşadası'nda Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin Finanslama Yönelimleri," 1. Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir, 121. <http://www.kobinet.org.tr/hizmetler/bilgibankasi/ekonomi/OAKDocs/OAK-T11.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.10.2012).

Özgen, H. (2003). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Uluslararası Pazarlara Açılmada Karşılaştıkları Temel Yönetim Sorunları", Çukurova Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü, 26.

Özgen, H. ve Doğan, S. (1997). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Uluslar arası Pazarlara Açılmasında Karşılaştıkları Yönetim Sorunları ve Çözüm Önerileri, KOSGEB Yayınları, Ankara.

Sarı, M. (2006). Banka Kredisi Başvurularında KOBİ'lerden Beklenenler;" Akbank, http://www.finanskulup.org.tr/html/grup/kobiyazi_murat_sari.html, (Erişim Tarihi: 25.11.2012).

Sariaslan, H. (2001). KOBİ'lerin Ekonomik Kalkınmadaki Yeri ve Önemi, 1.Avrasya Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Kongresi, Biskek, Kırgızistan, 23-26 Haziran, 29.

TBB (2004), Risk Yönetimi ve Basel II'nin KOB_'lere Etkileri, Yayın No:228, s.5.

T.C.Sanayi ve Ticaret Bakanlığı KOSGEB. (2005). Bölgesel Kalkınma Araştırma Raporu, <http://www.kosgeb.gov.tr/Yayinlar/default.asp?Action=...&ID=193>, (Erişim Tarihi: 08.10.2012).

Tmmob Oda Raporu. (2012). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Genişletilmiş Dördüncü Baskı, Yayın No:MMO/583.

TSPAKB. (2006). Türkiye Sermaye Piyasası Raporu, Tskapb Yayını, İstanbul.

Tutar, H. ve Küçük, O. (2003). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yanmaz, Ö. (2004). KOBİ'lerin Yönetim Sorunları, http://www.makalem.com/Search/ArticleDetails.asp?bWhere=true&nARTICLE_id=3559, (Erişim Tarihi: 10.10.2012).

Yıldırım, M. Günay, G. ve Dönmez, A. "Demir Çelik Sektörünün Rekabet Gücü: Karabük İl'i Örneği, International Iron & Steel Symposium, 1206-1212, 02-04 April 2012, Karabük, Türkiye.

Yılmaz, H. (2001). Demokratikleşme ve Sosyal Refah İçin KOBİ'ler Yoluyla Özel Girişimciliğin Geliştirilmesi ve Orta Sınıfın Güçlendirilmesi, 1.Avrasya Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Kongresi.

Yılmaz, F. (2003). Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İktisadi Araştırmalar ve Planlama Genel Müdürlüğü, 1-22.

Yörük, N. ve Ban, Ü. (2003). Kobi'lerin Finansman Sorunları ve Finansman Sorunlarının Kaynaklarının Belirlenmesine Yönelik Uygulama, Gazi Kitabevi, Ankara.

Yücel, H. (2000). Uluslararası Pazarlara Açılmada Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Rolü, Araştırma ve Geliştirme Başkanlığı Araştırma Dairesi, Ankara.

Zaimoğlu, T. (1995). Risk Sermayesi ve Türkiye'de Uygulama Olanakları, SPK Yayını, Ankara.

Ziegler, B. (1990). Financial Management For The Growing Business, U.S. Small Business Administration, <http://www.sba.gov/library/pubs/eb-7.doc>, (Erişim Tarihi: 17.10.2012).

<http://www.ekometre.com>. Erişim Tarihi: 11.11.2012

<http://www.emu.edu.tr> Erişim Tarihi: 18.10.2012

<http://www.frmtr.com> Erişim Tarihi: 18.10.2012

<http://www.KOBİnet.org.tr/hizmetler/bilgibankasi/ekonomi/001.html> (Erişim: 12.11.2012).

<http://www.kosgeb.gov.tr/kos.html> (Erişim Tarihi: 18.11.2012).

http://www.ekodialog.com/isletme_ekonomisi/kobiler_ve_ozellikleri.html
(Erişim Tarihi: 20.08.2012).

EKLER**Ek 1****KARABÜK'TEKİ KOBİLER ÜZERİNE BİR ANKET ÇALIŞMASI**

Bu anket çalışması; Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda hazırlanmakta olan "KOBİ'lerin Finansman Sorunları: Karabük İli Örneği" konulu yüksek lisans tezi bünyesinde gerçekleştirilmektedir.

Elde edilen sonuçlar bilimsel çerçevede değerlendirilerek, işletme veya kişi adı belirtmeksizin sonuçlar gizlilik içinde değerlendirilecektir. Katkıda bulunduğunuz teşekkür ederiz.

Yrd. Doç. Dr. Murat Yıldırım

Karabük Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Öğretim Üyesi

Alican Dönmez

Karabük Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı Öğrencisi

A. TANIMLAYICI BİLGİLER

1. İşletmenizin Kuruluş Yılına işaretleyiniz.

2000 ve Öncesi	
2001 - 2010	
2011 -	

2. İşletmenin hukuki yapısını işaretleyiniz.

Hukuki Yapısı		Ortak Sayısı		
		1-5	6-10	11 ve Fazla
Ferdi mülkiyet (Aile Şirketi)				
Adi ortaklık				
Kollektif şirket				
Komandit şirket				
Limited şirket				
Anonim şirket				

3. Hangi sektörde faaliyet gösteriyorsunuz?

Tekstil - Konfeksiyon	
Demir Çelik	
Kereste ve Orman Ürünleri	
Diğer, lütfen belirtiniz	

4. İşletmenizin yönetiminden sorumlu kişi sayısı nedir? Eğitim durumlarını belirtiniz?

Kişi Sayısı	Eğitim Durumu
☐ 1 - 3	☐ Lise Altı
☐ 4 - 5	☐ Üniversite
☐ 6 ve üstü	☐ Lisansüstü

5. Finansman işleri hangi bölüm ya da kişi tarafından yürütülüyor?

- Finansman Bölümü
 Muhasebe Bölümü
 Şirket Sahibi veya Ortakları

B. FONKSİYONEL DEĞİŞKENLER

1. Finansal Yönetim Konusunda Bilgi ve Donanım İlişkin Sorular

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara Sıra	Bazen	Her Zaman
1. Finansal kararlar en az lisans mezunu kişiler tarafından verilmektedir.	1	2	3	4	5
2. Finansal kararlar finans departmanı tarafından verilmektedir.	1	2	3	4	5
3. Finansal kararlarda işletmenin mali tablolarına başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
4. İşletme faaliyetlerinde elektronik bankacılık imkanlarına başvurmaktadır.	1	2	3	4	5
5. Finansal kararlar aşamasında alanında güncel raporlar incelenmektedir.	1	2	3	4	5

2. Finansal Kaynak Temin Etmede Yaşanan Güçlükler ve Kredi Maliyetlerine İlişkin Sorular

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara Sıra	Bazen	Her Zaman
1. Finansal kaynak temininde sıklıkla yabancı kaynaklara başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
2. Finansal kaynak temininde kısa vadeli satıcı kredilerine başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
3. Finansal kaynak temininde kısa vadeli banka kredilerine başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
4. Finansal kaynak temininde uzun vadeli satıcı kredilerine başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
5. Finansal kaynak temininde uzun vadeli banka kredilerine başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
6. Finansal kaynak kullanımında özkaynakla finansmana başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
7. Kredi temininde maliyet açısından zorluklar yaşanmaktadır.	1	2	3	4	5
8. Kredi temininde bürokratik zorluklar yaşanmaktadır.	1	2	3	4	5
9. Kredi temininde kefalet ve teminat zorlukları yaşanmaktadır.	1	2	3	4	5

3. İşletme Sermayesi Yönetimine İlişkin Sorular

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara Sıra	Bazen	Her Zaman
1. İşletme faaliyetlerinin sürdürülmesi için yeterli düzeyde nakit vb. varlıklar bulundurulmaktadır.	1	2	3	4	5
2. İşletmenin nakit fazlasının değerlendirilmesinde uygun yatırım araçlarına başvurulmaktadır.	1	2	3	4	5
3. İşletmenin nakit fazlasıyla ilk madde ve malzeme alımına gidilmektedir.	1	2	3	4	5
4. İşletmenin nakit fazlasıyla borçların ödenmesi yoluna gidilmektedir.	1	2	3	4	5
5. Toplam satışların içerisinde kredili satışların payı oldukça yüksektir.	1	2	3	4	5
6. Alacakların tahsilinde benimsenmiş kredi politikaları bulunmaktadır.	1	2	3	4	5
7. Kredili satışlar genellikle çek, senet vb. araçlarla gerçekleştirilmektedir.	1	2	3	4	5
8. Kredili satışlar uzun vadeli olarak gerçekleştirilmektedir.	1	2	3	4	5
9. Stok temininde düşük miktarda siparişler yapılmaktadır.	1	2	3	4	5
10. Stok temininde sınırlı çeşitlilikte stok bulundurulmaktadır.					
11. Stokların depolanmasında sorunlar yaşanmaktadır.					
12. Stokların temininde satıcıların ağır vadeli satış şartlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.					

4. Sermaye Piyasasından Yararlanmaya İlişkin Sorular

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara Sıra	Bazen	Her Zaman
1. İşletmenin yönetimini belli şahıslarda toplanması hissedarlar için önemlidir.	1	2	3	4	5
2. İşletmenin büyümesinde otofinansman önemli bir kaynaktır.	1	2	3	4	5
3. İşletme için mevcut teşvik tedbirleri önemlidir.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

1986 Karabük doğumlu olan Alican Dönmez, ilk ve orta öğrenimini Safranbolu'da tamamlanmıştır. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümünden 2010 yılında mezun olmuştur. 2010-2011 güz döneminde Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrenimine hak kazanmıştır. 2011 yılında T.C. Ziraat Bankası Karabük Şubesi'nde iş hayatına başlamıştır.

Alican Dönmez'in tam metin olarak yayınlanmış uluslararası bildirileri bulunmaktadır. Bu bildirilere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Karakaya, A., Aydan Ü. ve Dönmez, A., Student Satisfaction as a Strategic Tool in the Success of Newly Established Universities: Karabuk University CAse Study, The 6th International Conference on Interdisciplinarity in Education ICIE'11, 207-217, April 14-16 2011, Karabuk/Safranbolu, Turkey.

Yıldırım, M., Günay, G. ve Dönmez, A., "Demir Çelik Sektörünün Rekabet Gücü: Karabük İl'i Örneği, International Iron & Steel Symposium, 1206-1212, 02-04 April 2012, Karabük, Türkiye.